

De SABBAT *wachter*

Geschiedenis

De Wet in de Galatenbrief

Overdenking

De rust die overblijft

Jeugd en gezin

*Persoonlijke sabbatreformatie
en reformatie in het gezin*

Studie

Tijd om te waken en te bidden

Gezondheid

Waarom ben ik een vegetariër

Recepten

Twee lekkere recepten

RUST

*In vrede zal ik gaan liggen en weldra slapen,
want U alleen, HEERE, doet mij veilig wonen.*

Psalm 4:9

Bericht van de **LMC**

Voor je ligt de nieuwe Sabbatwachter. Het thema van deze editie is 'Rust'. In onze samenleving lijkt rust soms schaars te zijn. Veel mensen kunnen zich maar moeilijk afsluiten van de drukte van alledag en staan continu 'aan'. Vanaf het begin van de Schepping heeft God echter rust voorbereid voor de mens. In de wekelijkse sabbat vinden we een oase van hemelse rust, middenin de drukke wereld waarin wij leven. De sabbat is echter niet alleen een gedenkteken aan de Schepping, maar ook een wekelijks voorschot op de rust die blijft voor de eeuwigheid (Hebreeën 4:9). Wat een zegen is het dat wij een voorsmaak van die rust nu al mogen vinden bij onze hemelse Vader!

Moge de Heere je zegenen terwijl je de artikelen van deze Sabbatwachter leest.

De Lectuur en Mediacommissie

ONZE MISSIE

Is dat de Sabbatwachter je op weg kan helpen je voor te bereiden op de komst van Jezus Christus.

Wij hopen dat de diversiteit van de artikelen en de thema's, jou dichterbij God brengt die zoveel van je houdt en die een band met jou wil opbouwen.

Al de waarheid vind je bij Hem. Wij wensen jou Gods zegen en veel studie- en leesplezier.

INHOUDSOPGAVE

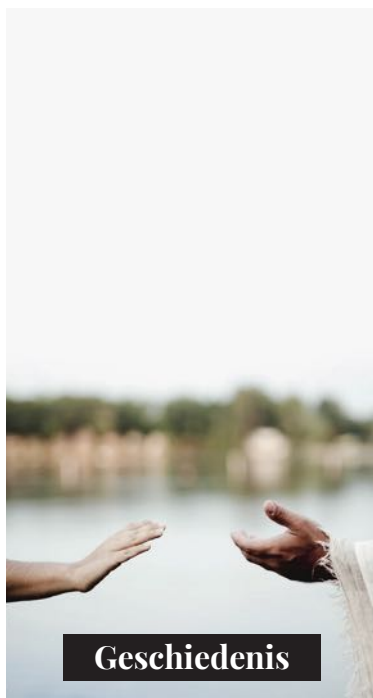
Sabbatwachter

Geschiedenis

De wet in de galatenbrief

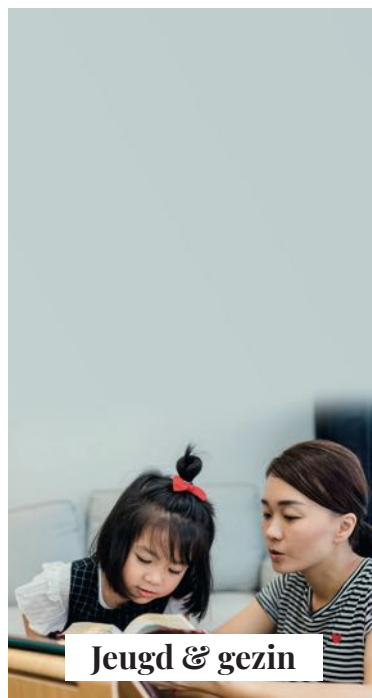
P. 6

Geschiedenis

De rust de overblijft

P. 11

Jeugd & gezin

Persoonlijke sabbatreformatie en sabbat-reformatie in het gezin

P. 14

Sabbatwachter thema

Heb jij in jouw levenswandel behoefte aan extra ondersteuning of studie? Dan staan onze arbeiders klaar om jou te helpen. Neem contact op met het zendingshuis Rehoboth. Onze contactinformatie is te vinden op pagina 34.

Studie

Tijd om te waken en te bidden

P. 20

Gezondheid

Waarom ben ik een vegetariër

P. 26

Recepten

Lekkere recepten

P. 31

Bronvermelding:

Foto's en illustraties

Benjamin Castellanos

Freepick/Pixabay/Shutterstock/Unsplash

DE WET IN DE GALATENBRIEF

Door: Jonathan Rekker

Inleiding

Het Christendom wordt soms weleens aangeduid als een 'Joodse sekte'. Hoewel die term misschien vervelende associaties kan oproepen, is het niet onjuist. De eerste paar jaar na Jezus' hemelvaart bestond de naam "Christenen" nog niet.¹ De eerste Christenen in Jeruzalem waren zelf Joden en volgden nog een lange tijd Joodse gebruiken en tradities. Voor deze vroege Christenen was het duidelijk wie ze waren: Joodse volgelingen – discipelen – van Jezus.

Het vraagstuk van de Christelijke identiteit werd echter complexer toen steeds meer heidenen Jezus aannamen als hun Verlosser. Veel Joodse Christenen vroegen zich af of deze heidenen niet moesten worden besneden om een Christen te zijn en of zij zich niet aan de ceremoniële Joodse wetten en gewoonten moesten houden. In het hoofd van de meesten bestond er immers nog geen groot verschil tussen het Joodse en het Christelijke geloof. Deze kwestie van de Christelijke identiteit heeft de vroege gemeente lang verdeeld gehouden, ook na de vergadering van de Christelijke leiders in Jeruzalem (Handelingen 15).²

Dit vraagstuk speelde ook onder de Christenen in Galatië. Nadat Paulus hier het evangelie had gebracht en een aantal lokale gemeenten had gesticht, zorgden sommige Joodse Christenen voor onrust in de jonge gemeenten. Niet alleen bestreden zij de autoriteit van Paulus en zijn roeping als apostel van Jezus (zie hoofdstukken 1 en 2), maar ook het evangelie dat hij tot de Galaten had gebracht. Deze tegenstanders van Paulus probeerden hun heidense broeders en zusters ervan te overtuigen dat als zij gerechtvaardigd wilden worden, zij niet alleen in Jezus moesten geloven als hun Verlosser, maar ook besneden moesten worden en de wet van Mozes in alle opzichten moesten houden.

Het standpunt van de farizeïsche Christenen was niet alleen problematisch omdat het tot onnodige confrontaties en verdeeldheid leidde met hun heidense broeders. Er was een veel groter probleem. In het meningsverschil tussen Paulus en zijn tegenstanders staat uiteindelijk één vraag centraal: Geeft het volgen van de Joodse vormendienst en bijzondere wetten een mens het recht op goddelijke gunst, de aanspraak om door God aanvaard te worden als Zijn kind? Paulus tegenstanders lijken die overtuiging te hebben gehad. Maar Paulus beantwoordt deze vraag categorisch ontkennend:

"En dat door de wet niemand gerechtvaardigd wordt voor God, is duidelijk, want de rechtvaardige zal uit het geloof leven." (Galaten 3:11.)

En dat door de wet niemand gerechtvaardigd wordt voor God, is duidelijk, want de rechtvaardige zal uit het geloof leven. (Galaten 3:11)

¹ Vgl. Handelingen 11:26.

² Het is een punt van discussie of Paulus de brief aan de Galaten voor, of na het Concilie van Jeruzalem heeft geschreven. Zie nader, SDA Biblecommentary, 'Paul's letter to the Galatians', Introduction. Galaten 4:13 ("de eerste keer") wijst erop dat Paulus de Galatische gemeenten in ieder geval twee keer heeft bezocht voorafgaand aan het schrijven van de brief. Aangezien Handelingen 13-14 beschrijft hoe deze gemeenten tijdens Paulus' eerste zendingsreis zijn gesticht, is het m.i. aannemelijk dat deze zendingsbrief dateert van na het Concilie van Jeruzalem.

Gerechtigheid uit de wet?

De dwaling van de Christenen in Galatië is niet helemaal onbegrijpelijk. Op meerdere plekken in het Oude Testament – toen nog het enige deel van de Bijbel dat algemeen beschikbaar was – zijn er teksten die geïnterpreteerd kunnen worden alsof een mens Gods zegeningen en gunsten kan verdienen door gehoorzaamheid aan de wet. Ik geef een aantal voorbeelden:

“Mijn verordeningen en Mijn bepalingen moet u in acht nemen. De mens die ze houdt, zal erdoor leven. Ik ben de HEERE.” (Leviticus 18:5.)

“Ik gaf hun Mijn verordeningen en maakte hun Mijn bepalingen bekend: de mens die ze doet, zal erdoor leven.” (Ezechiël 20:11.)

“Het zal voor ons gerechtigheid zijn als wij al deze geboden nauwlettend in acht nemen, voor het aangezicht van de HEERE, onze God, zoals Hij ons geboden heeft.” (Deuteronomium 6:25.)

Het is niet onbegrijpelijk dat iemand door een oppervlakkig begrip van deze teksten het idee kan krijgen dat God hem wel moet zegenen en aannemen als hij de wet volledig gehoorzaamt. De laatste tekst zou een oppervlakkige lezer zelfs het idee kunnen geven dat hij door gehoorzaamheid aan de wet gerechtvaardigd kan worden. Maar dit soort interpretaties leggen woorden in Gods mond, die nooit zijn gezegd, noch zo bedoeld.

Alle wetten die God aan Zijn volk openbaarde aan de voet van de berg Sinaï, openbaarde Hij op een manier die het volk kon begrijpen. Door generaties slavernij waren de Israëlieten geestelijk gezien als kleine, pasgeboren kinderen. Een pasgeboren kind kan geen vast voedsel verdragen, maar moet worden gevoed met melk (1 Korinthe 3:1-2). Dat gold ook voor dit volk (Galaten 4:3). Toen God de ceremoniële en morele wetten openbaarde op de berg Sinaï, hield Hij daarom rekening met wat Zijn volk op dat moment als geestelijke jonge kinderen kon begrijpen. Hij legde ze uit dat bepaalde dingen tot de dood zouden leiden, maar als ze die niet zouden doen, ze dan in leven zouden blijven. Hij legde ze uit dat sommige dingen slecht zijn (ongerechtigheid) en andere dingen goed (gerechtigheid).

Zoals God Zijn volk onderwees over goed en kwaad, zo zou een ouder dat tegenwoordig denk ik ook doen. Als je als vader of moeder wil dat een jong kind geen schroeven steekt in het stopcontact, dan ga je dat kind niet uitleggen dat de stroomsterkte van het stopcontact wel 16 ampère kan zijn, terwijl een stroom van 120 miliampère of hoger al kan leiden tot een hartstilstand. Het kind heeft dan geen flauw benul waar zijn ouder het over heeft. Als je niet wil dat je kind iets in het stopcontact steekt, dan zeg je eenvoudigweg: “Als je dat doet, dan kan je doodgaan! Maar als je het niet doet, dan blijf je in leven.” In diezelfde taal onderwees God Zijn volk de beginselen van Zijn wet.

Waar de wet wel toe dient

Voor veel Joodse Christenen in Galatië was Paulus' redenering een probleem. Als we door gehoorzaamheid aan de wet niet gerechtvaardigd worden, en evenmin de zegeningen van God kunnen afdwingen, wat is dan het nut van de wet? De apostel wist dat zijn tegenstanders die vraag aan hem zouden tegenwerpen:

"Waartoe dient dan de wet? Zij is eraan toegevoegd omwille van de overtredingen, totdat het Nageslacht zou gekomen zijn aan Wie het beloofd was; [...] Maar de Schrift heeft alles onder de zonde opgesloten, opdat de belofte aan de gelovigen gegeven zou worden door het geloof in Jezus Christus. Voordat het geloof echter kwam, werden wij door de wet bewaakt, als gevangenen opgesloten, totdat het geloof geopenbaard zou worden. Zo is dan de wet onze leermeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof gerechtvaardigd zouden worden. Maar nu het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder een leermeester. Want u bent allen kinderen van God door het geloof in Christus Jezus." (Galaten 3:19-26.)

Want het einddoel van de wet is Christus, tot gerechtigheid voor ieder die gelooft. (Romeinen 10:4)

Anders dan de Paulus' tegenstanders dachten, was de wet niet een doel op zich, maar een middel. Een "leermeester" om mensen naar Jezus – het beloofde Nageslacht – te leiden voor verlossing. Dit is altijd het doel geweest van de wet, niet om een alternatieve weg tot verlossing door werkgerechtigheid te openen. In zijn brief aan de Romeinen zegt Paulus dit zonder omwegen: "Want het einddoel van de wet is Christus, tot gerechtigheid voor ieder die gelooft." Romeinen 10:4.

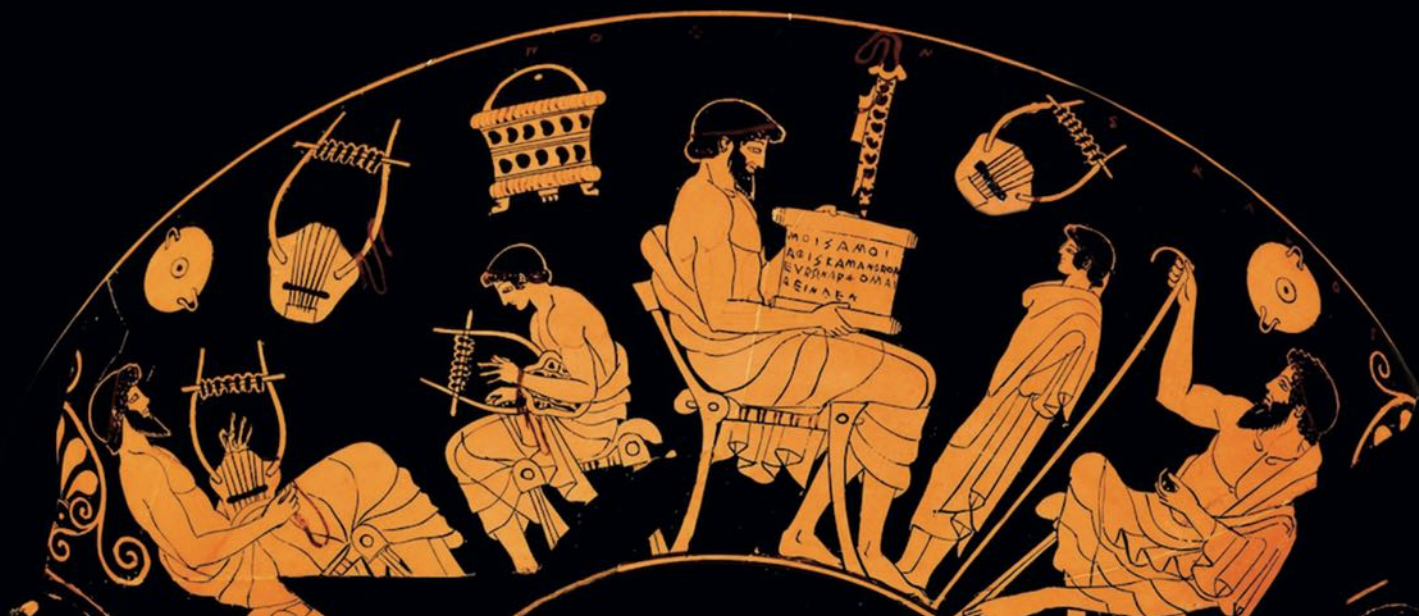
De wet als onze leermeester

Met het doel om ons naar Christus te leiden is de wet volgens Paulus onze 'leermeester'. Het Griekse woord dat Paulus hier gebruikt – *παιδαγωγός* (*paidagogos*) – betekent echter meer dan 'leermeester'. Persoonlijk denk ik dat het woord 'opvoeder' de lading beter dekt. Voor een goed begrip van de vergelijking die Paulus hier maakt, is het belangrijk om te begrijpen wat de rol van de *paidagogos* was in de Grieks-Romeinse cultuur waarin de Galaten leefden.

De *paidagogos* was een betrouwbare slaaf die voor welgestelden Grieken een belangrijke rol had in de opvoeding van de zoon van zijn meester. Zijn grootste taak was om die zoon te beschermen. De *paidagogos* begeleidde de jongen op weg naar school, weer terug naar huis en zag toe op zijn onderwijs en persoonlijke vorming. Overal waar de jongen heenging, ging de *paidagogos* mee. Tot hij de leeftijd bereikte waarop hij volwassen werd, mocht een jongen zelfs niet een stap buiten zijn eigen huis zetten zonder dat zijn *paidagogos* hem begeleidde.³ Niet alleen beschermde de *paidagogos* de jongen tegen kwaad van buiten, maar ook tegen kwaad vanbinnen. Als de jongen zich misdroeg, dan was het de taak van de *paidagogos* om hem te straffen, desnoods met een corrigerende tik. In Griekse kunst uit de oudheid wordt de *paidagogos* dan ook vaak afgebeeld met een stok in zijn hand.⁴

In deze analogie van de wet als onze *paidagogos*, zien we dus dat Paulus niet alleen bedoelt dat de wet een onderwijzer is, maar ook een lijfwacht, begeleider en opvoeder. Die vergelijking is zowel van toepassing op de ceremoniële wet, als de morele wet:

"Mij is gevraagd naar de wet in Galaten. Welke wet is de leermeester om ons tot Christus te brengen? Ik antwoord: Zowel de ceremoniële wet als de morele wet van de Tien Geboden."
–Selected Messages, deel 1, blz. 233.

De ceremoniële wet als *paidagogos*

Toen God het volk Israël bevrijdde uit de slavernij, was het volk een groot deel van zijn religieuze identiteit kwijt. Zoals eerder gezegd: geestelijk gezien waren ze net jonge kinderen (Galaten 4:3). Het volk moest daarom opnieuw worden onderwezen over het Verlossingsplan en het verbond dat God met Abraham had gesloten: "In u zullen al de volken gezegend worden." (Galaten 3:8). Alle symbolen en rituelen in de tabernakel – en later de tempel – wezen naar de komende Verlosser en Zijn dienstwerk voor de mens.

"Allen die dienst deden in verband met het heiligdom werden voortdurend onderwezen over de tussenkomst van Christus ten behoeve van het menselijk geslacht. Deze dienst was bedoeld om in ieder hart een liefde te scheppen voor de wet van God, die de wet van Zijn koninkrijk is. Het offer moest een praktische les zijn over de liefde van God, geopenbaard in Christus – in het lijdende, stervende Slachtoffer, die de zonde op Zich nam waaraan de mens schuldig was: de Onschuldige die voor ons tot zonde werd gemaakt." –*Selected Messages*, deel 1, blz. 233.

De ceremoniële wet was de opvoeder en begeleider die het volk Israël moest voorbereiden voor de komst van de Messias. Als *paidagogos* onderwees de ceremoniële wet over de grote mysteriën van de belofte die God aan Abraham had gedaan door het heiligdom. Een onderdeel van het Oude Verbond was ook de tuchtiging door plagen, hongersnoden en zelfs ballingschap als het volk van het juiste pad afdwaalde (vgl. Deuteronomium 28:15 e.v.). Verschillende andere bepalingen lieten het volk inzien dat God heilig is en zonde of de gevolgen daarvan in Zijn aanwezigheid niet kan tolereren. Onder andere de inzetten over rituele reinheid moesten dit besef aan het volk geven.

Geen enkele instelling onder de ceremoniële wet was toevallig of willekeurig, maar in alle opzichten was deze wet bestemd om het volk gereed te maken voor de komende Messias. Toen Jezus vervolgens gekomen was, had de ceremoniële wet zijn doel behaald. De theorie die honderden jaren was afgebeeld in tempeldienst, was nu praktijk geworden. Omdat de schaduw nu haar werkelijkheid had ontmoet, had deze geen nut meer: het volk was niet langer onder de *paidagogos* van de ceremoniële wet (Galaten 3:25).

Omdat de ceremoniële wet na de eerste komst van Jezus niet langer nog nut had, legden Joodse

Christenen die desalniettemin daaraan wilden vasthouden een nutteloze last op aan zichzelf en hun heidense broeders. De bijkomende illusie dat een mens zich door gehoorzaamheid aan de wet van Mozes kon rechtvaardigen, maakte het offer van Jezus daarnaast nutteloos (Galaten 5:2, 4). Jezus kan immers alleen een mens redden die beseft dat hij uit zichzelf volstrekt hulpeloos is. De dwaalleer van de tegenstanders van Paulus was daarom niet alleen een hindernis voor zijn werk, maar ook levensbedreigend voor de zielen waarvoor hij zich zo hard had ingespannen.

De morele wet als *paidagogos*

Zoals de ceremoniële wet het Joodse volk leidde naar Jezus, leidt de morele wet ons nog steeds naar Hem. Net als de ceremoniële wet is het zinloos om de morele wet te zien zonder het Verlossingsplan, zonder het Evangelie. Beiden zijn onvervangbare onderdelen van Gods plan voor de mens. De wet toont ons wat zonde is, het Evangelie toont ons hoe we van zonde gered kunnen worden.

"'Zo is dan de wet onze leermeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof gerechtvaardigd zouden worden.' (Galaten 3:25.) In dit schriftgedeelte spreekt de Heilige Geest door de apostel in het bijzonder over de morele wet. De wet toont ons wat zonde is, en brengt ons tot het besef dat wij Christus nodig hebben en Hem onze toevlucht moeten maken voor vergiffenis en vrede, door berouw te tonen tegenover God en

³ Thayer's Greek-English Lexicon of the New Testament, lemma: παιδαγωγός. Paulus wijst hier ook op in Galaten 4:2.

⁴ SDA Biblecommentary, 'Paul's letter to the Galatians', commentaar bij Galaten 3:24, 'Schoolmaster'.

geloof in onze Heer Jezus Christus." –*Selected Messages*, deel 1, blz. 234.

Dit is wat de apostel Paulus aan de Galaten duidelijk wilde maken. Zijn tegenstanders hebben niet alleen onterecht geclaimd dat de ceremoniële wet nog zou gelden, maar ook een functie toegeschreven aan de morele wet, die deze niet bezit: verlossing. De wet kan ons overtuigen van onze zonden, maar alleen het offer van Jezus kan ons daarvan verlossen. Wanneer dat gebeurt, staan we ook niet meer onder de beschuldiging of de tucht van de wet. Wanneer onze zonden beleden en vergeven zijn, staan we niet langer onder deze strenge leermeester, maar onder genade (Galaten 3:24). Hiermee heeft Paulus echter niet willen zeggen dat de morele wet niet langer geldt voor Christenen. Hoewel alleen het geloof in Jezus ons redt, is het niet zo dat onze werken er niet toe doen. Ook Paulus maakt dat duidelijk aan de Galaten:

"Het is bekend wat de werken van het vlees zijn, namelijk overspel, hoererij, onreinheid, losbandigheid, afgoderij, [...] en dergelijke [...] wie zulke dingen doen, [zullen] het Koninkrijk van God niet beërven." (Galaten 5:19-21).

"Dwaal niet: God laat niet met Zich spotten, want wat de mens zaait, zal hij ook oogsten. Want wie in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderf oogsten..." (Galaten 6:7, 8a.)

De Christenen aan wie Paulus schrijft, hadden Jezus al aangenomen als hun Verlosser. Voor zover zij hun zonden beleden hadden, waren zij dus niet langer onder de morele wet als leermeester. Toch drukt Paulus hen hier op het hart om zonde te vermijden. Waarom? Door te zondigen plaatsen we onszelf namelijk weer onder vorige leermeester en onder zijn straf. Maar als een leermeester doet hij dit niet zonder dat hij ons helpt om onze fouten in te zien. Daarmee creëert de wet onmiddellijk een behoefte aan genade in ons hart. Zo wijst de wet ons direct weer terug naar Jezus en wordt

hij dan weer 'onze leermeester tot Christus'. Gods wet en het evangelie staan daarom niet tegenover elkaar, maar zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

"De wet en het evangelie stemmen volkomen met elkaar overeen. De een ondersteunt de ander. De wet staat in al haar majesteit tegenover het geweten en doet de zondaar de behoefte aan Christus als verzoening voor de zonde, beseffen. Het evangelie erkent de macht en onveranderlijkheid van de wet. 'Ik kende de zonde niet dan door de wet,' zegt Paulus. Het besef van zonde, verlevendigd door de wet, drijft de zondaar naar de Heiland. De mens kan in zijn nood de machtige argumenten, verschaft door het kruis van Golgotha, aanvoeren. Hij kan aanspraken maken op de gerechtigheid van Christus; want deze wordt medegedeeld aan elke berouwvolle zondaar." –*Bijbelkommentaar*, blz. 505, 506.

Voor veel Christenen blijft het echter moeilijk om in te zien hoe geloof en werken precies samengaan. Een oprecht geloof in het bloed van Jezus, leidt echter altijd tot goede werken. Niet omdat we de illusie hebben dat we onszelf met die werken kunnen rechtvaardigen, of bij God in een goed blaadje kunnen komen, maar omdat we van God houden en daarom ernaar verlangen Zijn wil te doen. Dat is het geloof dat door liefde werkzaam is (Galaten 5:6). Ook dit is niet aan ons toe te schrijven, maar alleen aan de verdienste van Jezus, Zijn verleende gerechtigheid.

"De gerechtigheid waardoor wij gerechtvaardigd worden, wordt aan ons toegerekend; de gerechtigheid waardoor wij geheiligd worden, wordt aan ons verleend. De eerste geeft ons een aanspraak op de hemel, de tweede maakt ons geschikt voor de hemel." –*The Review and Herald*, 4 juni 1895.

AMEN

Een oprecht geloof in het bloed van Jezus, leidt echter altijd tot goede werken.

De *rust* die overblijft¹

Door: Ellet J. Waggoner

Het zegel en teken van een volmaakte herschepping

Jezus zegt: "Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven." (Matthéüs 11:28.) Hij is een Bron van rust omdat in Hem het werk van God volmaakt is. "Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen." (Éfeze 2:10.) "Daarom, als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping..." (2 Korinthe 5:17.) "In Hem hebben wij de verlossing, door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonden. [...] Want door Hem zijn alle dingen geschapen..." (Kolossensen 1:14, 16a.) Verlossing door Christus is niets anders dan een schepping – een nieuwe schepping. Vlak voor Zijn kruisiging zei Jezus tot de Vader: "...Ik heb het werk volbracht dat U Mij gegeven hebt om te doen." (Johannes 17:4b.) Toen Hij later aan het kruis hing, riep Hij uit: "Het is volbracht! En Hij boog het hoofd en gaf de geest." (Johannes 19:30b.) Zo liet Hij zien dat wij in het kruis alle volmaakte en voltooide werken van de nieuwe schepping kunnen vinden. De Sabbat werd gegeven als het teken van een volmaakte en voltooide schepping. Daarom is de Sabbat het teken van de volmaakte werken die het kruis van Christus heeft hersteld. Anders gezegd: omdat de Sabbat het teken is van een volmaakte schepping die voltooid is, en het kruis van Christus een nieuwe schepping tot stand brengt, moet de Sabbat het teken van het kruis zijn. Onderzoek het voor uzelf en zie of het niet zo is.

Een gave, niet een opgelegde taak

Veel mensen vergissen zich ten aanzien van de Sabbat. Zij denken dat God met de Sabbatsgebod een te moeilijke eis stelt aan de mens. Dat brengt hen vervolgens al snel op het idee dat God het houden van de Sabbat niet van ons kan eisen, omdat Hij niet wil dat Zijn volk zo een zware last zou dragen. Maar verlossing is niet iets wat van ons geëist wordt, maar iets wat wordt gegeven. De Sabbat is het teken van Christus' verlossende kracht: Hij redt door de kracht waarmee Hij schept. Rust is geen last – het is een genoegen. Er is niets heerlijkers denkbaar dan rust in het bewustzijn van werk dat voltooid en goed gedaan is. Dit is het voorrecht van Gods volk:

"Al Uw werken zullen U loven, Heere; Uw gunstelingen zullen U danken. Zij zullen de heerlijkheid van Uw Koninkrijk in herinnering roepen en van Uw macht spreken, om de mensenkinderen Zijn machtige daden bekend te maken, de glorierijke heerlijkheid van Zijn Koninkrijk. [...] Generatie op generatie zal Uw werken roemen, zij zullen Uw machtige daden verkondigen." (Psalm 145:10-12, 4.)

De Sabbat is de belofte en de verzekering voor ons dat de kracht die de werelden geschapen heeft, goede werken voor ons heeft verricht in Christus en dat deze werken allemaal de onze zijn als wij geloven. Dit is de rust die voor ons bereid is vanaf de grondlegging van de wereld. Dit is de rust waartoe Christus ons uitnodigt – rust van onze eigen zondige werken.

De Sabbat is het teken van Christus' verlossende kracht: Hij redt door de kracht waarmee Hij schept.

¹ The Present Truth, 4 november 1897, https://www.1888mpm.org/files/24%20Lessons%20from%20Hebrews_0.pdf.

“Sommigen gaan deze rust binnen”

Wat een zegenrijke belofte is dit: sommigen gaan deze rust binnen. God heeft het bij Zichzelf gezworen en zo moet het geschieden. God is niets verschuldigd aan de zondige mens, maar Hij heeft het aan Zichzelf verplicht. Daarom zegt Hij: “Ik, Ik ben het Die uw overtredingen uitdelgt omwille van Mijzelf, en aan uw zonden denk Ik niet.” (Jesaja 43:25.) Zo absoluut noodzakelijk is het dat sommigen de rust ingaan die God heeft bereid – die alleen door geloof kan worden ingegaan – dat zelfs als ieder mens vals en trouweloos zou zijn, God toch trouw zou blijven aan Zijn belofte (Romeinen 3:3, 4). Zelfs dan zou Hij een deel van het stof van de aarde kunnen nemen en kinderen tot Abraham kunnen verwekken (Matthéüs 3:9)

De slechtste, zwakste, meest vernederde en verachte mens wordt aangenomen zonder dat er vragen worden gesteld, behalve deze: “Geloof u in de Zoon van God?”

Dit zou een openbaring zijn van dezelfde macht die in het begin de mens uit het stof der aarde schiep; het zou nu slechts dezelfde scheppende macht zijn die het stenen hart neemt en het tot stof doet vergaan – het berouwvol maakt – en dan een nieuwe mens schept in Christus Jezus. Aangezien God in staat is, en niet alleen gewillig, maar het aan Zichzelf verplicht heeft om mensen voor te bereiden op Zijn rust, roept Hij iedereen die gewillig is op naar Hem te gaan. Jezus die ons roept, zegt: “...wie tot Mij komt, zal Ik beslist niet uitwerpen.” (Johannes 6:37.) Onze situatie is spoedeisend, en de Heer eist geen bewijzen van goed karakter, Hij stelt geen onderzoek in naar de gegadigden. De slechtste, zwakste, meest vernederde en verachte mens wordt aangenomen zonder dat er vragen worden gesteld, behalve

deze: “Geloof u in de Zoon van God?” (Johannes 9:35b).

“Jezus ontvangt zondige mensen,

Zelfs mij met al mijn zonden.

Gezuiverd van elke smet en vlek,

Ga Ik met Hem de Hemel binnen.”

Niemand wordt gedwongen

Hoewel God er naar verlangt de mensen te redden, en hoe dringend de nood ook is; Hij dwingt niemand. Hoe zou Hij dat überhaupt kunnen? Bedenk wat Hij aanbiedt: rust – rust van de zonde. Het is volstrekte onmogelijk om iemand te dwingen rust te nemen. Slechts het stoppen met activiteit is niet noodzakelijkerwijs rust. Bind een man die iets wil doen zo vast dat hij op geen enkele manier een spier kan gebruiken en hij zal niet rusten; hij zal zichzelf uitputten door zich met zijn geest te verzetten tegen de opgelegde ledigheid. Niet alleen dwingt God niemand om zalig te worden en zal Hij dat ook niet doen, maar Hij kan het ook niet. Het woord ‘dwingen’ impliceert immers weerstand, en de mens die weerstand biedt, rust niet.

Mensen die wetten maken en handhaven die anderen dwingen om religieus te zijn, laten zien dat ze niet de flauwste notie hebben van wat het Christelijke geloof betekent. Mensen die anderen willen dwingen om de Sabbat te houden, weten net zo weinig over wat de Sabbat daadwerkelijk is, als zij weten over de taal die gesproken wordt op Saturnus. Er is niemand zo dwaas om te denken dat hij een ander kan dwingen om hem lief te hebben door een ander te schoppen en te slaan. Toch denken velen dat een mens gedwongen kan worden om de Heer te dienen. Zij weten niet dat God liefde is en dat Zijn dienstwerk liefde is. Absolute vrijheid is wat de Heer geeft – vrijheid van elke vorm van onderdrukking. Dat is wat ware Sabbatviering brengt.

De geduldige God

Omdat sommigen moeten ingaan in de rust en zij aan wie het eerst was verkondigd niet ingingen wegens ongeloof, verlengde God de tijd. Toen Mozes werd geboren, naderde de tijd van de belofte die God aan Abraham had gezworen (Handelingen 7:19). Maar vijfhonderd jaar later, in de dagen van David, "zo lange tijd daarna", horen wij de Geest zeggen: "Heden, als u Zijn stem hoort, verhard dan uw hart niet, zoals in de verbittering." (Hebreeën 3:15.) En nog steeds zegt de Geest: "kom". Mensen maken misbruik van Gods geduld en zeggen spottend: "Waar is de belofte van Zijn komst?" Maar wij moeten "het geduld van onze Heere als zaligheid" beschouwen. Hij wil niet dat enigen verloren gaan. (2 Petrus 3:3, 4, 9, 15.)

Een beperkte tijd – "een andere dag"

Hoewel God zo geduldig is, heeft Hij de mensen niet de eeuwigheid gegeven om zich te bekeren en te geloven. Eeuwige rust is wat Hij aanbiedt, maar Hij geeft de mensen slechts één dag om het aanbod aan te nemen, en die dag is vandaag. "Zie, nu is het de tijd van het welbehagen, zie, nu is het de dag van het heil!" (2 Korinthe 6:2.) Dit is de dag waarover we lezen in Psalm 118:19, 20: "Doe de poorten van de gerechtigheid voor mij open, daardoor zal ik binnengaan, ik zal de Heere loven. Dit is de poort van de Heere, daar zullen de rechtvaardigen door binnengaan." Vergelijk Johannes 10:9: "Ik ben de Deur; als iemand door Mij naar binnen gaat, zal hij behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden."

"Ik zal U loven, omdat U mij verhoord hebt en mij tot heil geweest bent. De steen die de bouwers verworpen hadden, is tot een hoeksteen geworden. Dit is door de Heere geschied, het is wonderlijk in onze ogen. Dit is de dag die de Heere gemaakt heeft, laten wij op deze dag ons verheugen en verblijd zijn. Och Heere, breng toch heil; och Heere, geef toch voorspoed." (Psalm 118:21-25.)

Dit is de dag waarover Abraham zich verheugde om die te zien en zich waar hij zich over verblijdde, want de verlossing die hij heeft genoten, is precies dezelfde die ons vandaag wordt aangeboden. Het is de verlossing van de zonde (zie Romeinen 4:1-10). De "tijd van welbehagen" is verlengd met nog "een andere dag". Sinds die dag wacht God geduldig op ons. Wie luistert naar de zegenrijke uitnodiging: "Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven"? (Matthéüs 11:28.)

Ophouden met onze eigen werken

Sommigen denken dat alleen de werken van een mens voorafgaand aan zijn bekering nutteloos zijn voor zijn gerechtigheid, en dat het wel goed zit met zijn werken als hij eenmaal bekeerd is. Maar dit is een vergissing. De beste mens in de wereld is slechts een mens, en niet God. De gerechtigheid van de beste mens is niet zijn eigen gerechtigheid, maar de gerechtigheid van God, ontvangen door het geloof. De rechtvaardige heeft niet meer kracht dan de zondaar, maar zijn voorsprong ligt in het gegeven dat hij de Heer kent en aanvaardt als de bron van kracht. Een mens moet volledig en voor altijd ophouden met zijn eigen werken, als hij in God wil rusten. Dit is wat de Sabbat van de Heer, de zevende dag, ons leert. Het houden van de Sabbat in geest en in waarheid is de volkomenheid van rechtvaardiging door geloof.

Ijveren om de rust binnen te gaan

"Laten wij ons dan beijveren om die rust binnen te gaan, opdat niemand door het volgen van dit voorbeeld van ongehoorzaamheid ten val zal komen." (Hebreeën 4:11.) Welke ijver, of wat voor werk geeft ons rust? De ijver van het geloof, want "Dit is het werk van God: dat u gelooft in Hem die Hij gezonden heeft. (Johannes 6:29.) Paulus dankte God voor de Thessalonicensen toen hij herinnerd werd aan "het werk van [hun] geloof, de inspanning van [hun] liefde". (1 Thessalonicensen 1:3.) Geloof is door liefde werkzaam (Galaten 5:6). Geloof is verlossing en rust, want "...ieder die de Naam van de Heere zal aanroepen, [zal] zalig worden." (Handelingen 2:21.) "Als u met uw mond de Heere Jezus belijdt en met uw hart gelooft dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zult u zalig worden." (Romeinen 10:9.) Maar dit betekent geen ledigheid of onverschilligheid. Het betekent gehoorzaamheid aan het woord van God dat in ons woont, opdat het zijn vrije loop kan hebben. Dit betekent intense activiteit, want "het Woord van God is levend" en actief. (Hebreeën 4:12.) O, vermoeide, verontruste ziel, geloof het woord van de Heer, en geloof het nu.

*"Bent u vermoeid, bent u loom, wordt u
smartelijk verdrukt?"*

*Kom tot Mij, zegt de Ene, en komende, zult gij
rust vinden."*

AMEN

Persoonlijke & sabbatreformatie sabbatreformatie in het gezin

Van Sabatochtend tot Sabbatslot - Deel 2

Door: Daniela Guldemeester

Als ik jou de vraag zou stellen: "Houd jij de sabbat?" Wat zou je daarop antwoorden? Zou je met heel je hart kunnen zeggen: "Ja, dat doe ik?" Of twijfel je misschien dat je toch niet alles op deze heilige dag doet zoals God het wil?

Wat wil God dat we op sabbat doen of juist niet doen? Bestaan hiervoor regels? En voor ouders: hoe kunnen wij met onze kinderen een vrolijke en gezellige sabbat hebben en toch God de eer geven?

De principes van juiste sabbatheiliging

De sabbat is een heilige dag. God heeft deze apart gezet van de andere zes dagen in de week.

"Gedenk de sabbatdag dat u die heiligt. Zes dagen zult u arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is het de sabbat van de Heere uw God. Dan zult u geen werk doen, u, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienaar, noch uw dienstares, noch uw vee, noch uw vreemdeling die in uw poorten is. Want in zes dagen heeft de Heere de hemel en de aarde gemaakt, de zee, en al wat erin is, en Hij rustte op de zevende dag.

Daarom zegende de Heere de sabbatdag en heiligde die." Éxodus 20: 8 –11.

God wil, dat wij de sabbat in acht nemen. Hiervoor heeft Hij ons speciale richtlijnen gegeven:

- **Vorbereiden en het openen van de sabbat bij zonsondergang op vrijdagavond.** Hierover kun je meer lezen in deel 1 "De Vorbereiding op de sabbat" in de Sabbatwachter van het najaar 2020.
- **Aanbidding van de Schepper:** De sabbat is het moment om God bijzondere eer en dank te geven. Dit zullen we altijd blijven doen - ook op de nieuwe aarde. "Want zoals de nieuwe hemel en de nieuwe aarde die Ik ga maken, voor Mijn aangezicht zullen blijven staan, spreekt de Heere, zo zullen ook uw nageslacht en uw naam blijven staan. En het zal geschieden dat van nieuwe maan tot nieuwe maan en van sabbat tot sabbat alle vlees zal komen om zich neer te buigen voor Mijn aangezicht, zegt de Heere." Jesaja 66: 22,23
- **Rust:** God wil dat we van al ons werk rusten. (ExÉdus 20: 9,10; Éxodus 31:15) Dit geldt ook voor dringende afspraken. We

¹ Voor ideeën is geput uit het boek: Sabbatspiele für Gross und Klein, Baden-Württemberg: TOP LIFE Wegweiser-Verlag 2014.

kunnen op God vertrouwen, dat Hij ons hierin zal zegenen. (Éxodus 34:21, Lukas 23:56) God wil dat we op sabbat bijtanken en uitrusten van de stress en drukte van de afgelopen week. Hij wil ons genezing schenken: rust voor ons lichaam en rust voor onze geest. (Éxodus 23:12, Matthéüs 11:28-30)

- **Gemeenschap met God en onder elkaar:** De Bijbel roept ons op om de onderlinge bijeenkomsten op sabbat niet na te laten. Op deze vergaderingen rust een bijzondere zegen van de Here. (Hebreeën 10:25) God wil dat we gastvrij zijn en elkaar op sabbat bezoeken. (Markus 1:29; Lukas 14:1)
- **Levens redden, helpen en dienstbaar zijn:** Als een mens of dier in levensgevaar is, wil God dat we ingrijpen en helpen; ook al is dit op sabbat. God wil dat we op sabbat mensen en dieren, die in nood zijn, helpen. Mensen die ziek zijn en verzorging nodig hebben, moeten ook op sabbat worden geholpen. (Matthéüs 12:11,12; Markus 3:4; Markus 1:31, Lukas 13:15)

Ellen White schrijft hierover: "Goddelijke barmhartigheid heeft voorgeschreven dat de zieken en lijdende verzorgd moeten worden; de arbeid die nodig is om hen te helpen is een noodzakelijk werk en geen

schending van de sabbat. Maar alle onnodige werk moet gemeden worden. Vele stellen kleine dingen die men feitelijk had moeten doen op de dag der voorbereiding uit tot aan het begin van de sabbat. Dit behoort niet zo te zijn. Al het werk dat men tot aan het begin van de heilige tijd verzuimd heeft te doen, moet ongedaan blijven tot de sabbat voorbij is." –Uit de *Schatkamer der Getuigenissen*, deel 2 blz. 193,194.

"Wij moeten altijd klaar staan het lijden te verlichten en te helpen die in nood verkeren. In zulke gevallen is het Gods verlangen dat de kennis en de wijsheid, die Hij ons geschonken heeft, toegepast zullen worden." Uit de *Schatkamer der Getuigenissen*; deel 3 blz. 24.

- **Verkondiging van het Evangelie:** Het is onze opdracht de goede boodschap van Jezus te verkondigen en de bijbel uit te leggen; dit mag elke dag - ook op sabbat. (Handelingen 17:2,3; Matthéüs 12:5)

De Bijbel geeft ons ook richtlijnen wat we op sabbat niet moeten doen.

Enkele voorbeelden zijn:

- **Zaken doen** (Jesaja 58:13+14; Nehemia 13:15-22) Zelfs het denken aan werk telt in de ogen van God als een overtreding: "..

Hoewel de Sabbatvierder voor het oog niet werkt, kan hij toch zijn gedachten niet van de zakelijke aangelegenheden afhouden. Hij wil de sabbat vieren en toch doet hij dat niet. De Here beschouwt hem als een overtreder." *Uit de Schatkamer der Getuigenissen*; deel 2 blz. 90.

- **Lasten dragen** (Jeremía 17:27) Onnodig werk verrichten (Numeri 15:32-36) In de tuin werken (Éxodus 16:26; 34:21) Ingewikkeld koken en bakken (Éxodus 16:23) "Hoewel koken op de Sabbatdag vermeden moet worden, is het toch niet nodig om koude spijzen te eten. Bij koud weer kan het voedsel dat de vorige dag is klaargemaakt opgewarmd worden. En laat men de spijzen, hoewel eenvoudig, smakelijk en aantrekkelijk maken. Maakt iets klaar dat beschouwd zal worden als een traktatie, iets dat het gezin niet elke dag krijgt." – *Uit de Schatkamer der Getuigenissen*, deel 3, blz. 20,21.
- **Onbelangrijke gesprekken voeren** (Jesája. 58:13-14) "Over woorden en gedachten moet gewaakt worden. De zakelijke aangelegenheden bespreken en op sabbat plannen leggen, worden door God beschouwd als waren ze bezig met hun gewone zakelijke bezigheden. Willen we de sabbat heiligen, dan moeten we onze gedachten niet laten gaan over dingen van een werelds karakter." – *Uit de Schatkamer der Getuigenissen*, deel 2, blz. 194

Dit betreft natuurlijk niet alleen zakelijke plannen, maar ook het praten over boodschappen doen en shoppen of het plannen van leerwerk voor je studie of opleiding. God heeft ons inzicht gegeven zodat we zelf kunnen invullen wat hieronder valt.

- **Reizen** (Matthéüs 24:20) "Om de gemeenten die onze hulp nodig hebben, te bereiken, en hun de boodschap te brengen die God wil dat ze zullen horen, kan het voor ons noodzakelijk zijn op sabbat te reizen; maar zo ver dat mogelijk is, moeten we onze kaartjes vooruit nemen en op een andere dag alle nodige voorbereidingen doen. Wanneer we op reis gaan, moeten we al het mogelijke doen, dat we ter plaatse niet op de Sabbatdag aankomen. Wanneer we toch gedwongen zijn op de sabbat te reizen, moeten we proberen het gezelschap te vermijden van hen die onze aandacht zouden willen vestigen op wereldse dingen. We

moeten onze gedachten gericht houden op God en met Hem gemeenschap hebben." – *Uit de Schatkamer der Getuigenissen*, deel 3 blz. 23.

Het doel van de sabbatheiliging en het voorbeeld van ouders

"Te allen tijde en in alle plaatsen verlangt God van ons dat we onze trouw tegenover Hem bewijzen door de sabbat te eren." – *Uit de Schatkamer der Getuigenissen*, deel 3, blz. 24.

Iemand schreef een keer: 'Wat heeft de beste opvoeding voor nut als de kinderen toch alles nadoen wat wij doen.' Kinderen houden hun ouders nauwkeurig in de gaten. Zij volgen hun voorbeeld. Zijn wij een voorbeeld voor onze kinderen? Zien zij ons regelmatig bidden en bidden wij met hen? Lezen we regelmatig met hen in de bijbel of vertellen wij hen bijbelverhalen? Hoe gaan we thuis met elkaar om? Wanneer wij als volwassenen authentiek leven en de sabbat niet als een last zien, zullen onze kinderen dit ook als positief ervaren.

"Wanneer u wilt dat uw kinderen de sabbat vieren volgens het gebod, dan moet u hun dat leren zowel door voorschrift als door voorbeeld. Wanneer de waarheid diep in het hart wordt ingegrift, zal dat nooit geheel worden uitgewist. Het kan op den duur vervagen, maar zal nooit geheel verdwijnen. De indrukken opgedaan in het vroege leven, zullen jaren later nog naar vorenkomen. Er kunnen zich omstandigheden voordoen dat de kinderen van hun ouders en van hun thuis gescheiden worden, maar zo lang ze leven zal het onderricht, in hun kinder- en jeugd jaren gegeven, een zegen afwerpen." – *Uit de Schatkamer der Getuigenissen*, deel 3, blz. 23.

Hoe kunnen we de sabbat tot een hoogtepunt van de week maken?

De sabbatochtend thuis

Praktische tips voor de sabbatochtend thuis:

- Sta op tijd op;
- Wek iedereen met mooie, vrolijke geestelijke muziek;
- Neem tijd voor de gezamenlijke aandacht, bid samen om een bijzondere zegen voor de sabbatdienst;
- Eet gezamenlijk een eenvoudig ontbijt met bijvoorbeeld fruit of een andere verrassing;

"Op Sabbatmorgen moet het gezin vroeg

opstaan. Staan ze laat op dan ontstaat om tijdig gereed te zijn voor ontbijt en Sabbatschool een gehaaste verwarring. Er is een haasten en jachten, gepaard met ongeduld. Zo sluipen onheilge gevoelens het gezin binnen.” –Uit *Schatkamer der Getuigenissen*, deel 3 blz. 20.

De sabbatochtend tijdens de dienst

Hoe kunnen we zegen van de dienst ontvangen?

“Laat niemand naar de plaats der aanbidding gaan om een dutje de doen. In Gods huis behoort men niet te slapen. U valt ook niet in slaap onder uw wereldse bezigheden, omdat u belangstelling hebt voor uw werk.... Wanneer we dit doen, missen we de zegen die de Here ons zal geven. De sabbat is geen dag om in nutteloze ledigheid door te brengen. Zowel in het gezin als in de gemeente moet een dienende geest worden geopenbaard. ... Ieder moet voelen dat hij zijn deel moet doen om de Sabbatvergaderingen belangwekkend te maken. U moet niet samenkomen enkel en alleen voor de uiterlijke vorm, maar om van gedachten te wisselen, om te getuigen van uw dagelijkse ervaringen, uw dank te uiten, uw oprecht verlangen te openbaren naar Goddelijke voorlichting, opdat u God en Jezus Christus, Die Hij gezonden heeft, moogt kennen....” Wij moeten naar elke godsdienstige vergadering een verfrissend, geestelijk besef meebrengen, dat God en Zijn engelen daar aanwezig zijn, om met alle trouwe gelovigen samen te werken. Wanneer u de plaats der aanbidding binnentreedt vraag dan aan God om al het kwaad in uw hart weg te nemen. ... Bid voor de spreker of leider van de gemeente. Bid, dat grote zegen mag komen door hem die het Woord des levens brengt. Streef ernaar met al uw kracht om een zegen voor uzelf te ontvangen.” –Uit *de Schatkamer der*

Getuigenissen, deel 3, blz. 25,26.

Praktische tips voor de sabbatschool en de dienst:

- Zorg ervoor dat je in je hart bereid bent om God te ontmoeten en te aanbidden;
- Bid ervoor dat God helpt om de kinderen rustig te houden;
- Plan in dat je tien tot vijftien minuten voor begin van de dienst aanwezig bent;
- Wees een voorbeeld: zing, bid en lees de Bijbelteksten mee, de kinderen zullen het nadoen;
- Laat kleine kinderen thuis al wennen aan aandachten;
- Bespreek vooraf met kinderen, die het al kunnen begrijpen, wat jullie in de sabbatschool zullen doen, bijvoorbeeld: fluisteren, ogen dicht doen bij het gebed, vóór het begin van de dienst naar het toilet gaan;
- Leg kinderen voor de dienst nog een keer uit dat ze tijdens de dienst niet kunnen rondrennen en schreeuwen;
- Tijdens de dienst kun je door kijken, oogcontact en lichaamstaal je kinderen duidelijk maken hoe ze zich moeten gedragen. (Leg bijvoorbeeld je wijsvinger op de lippen als het kind onrustig wordt);
- In de sabbattas kan voor kleine kinderen speciaal speelgoed liggen dat geen geluid

maakt en dat de kinderen alleen in de sabbatschool gebruiken;

- Bemoedig kleine kinderen aan mee te doen met zingen en het gebed;
- Bemoedig grotere kinderen de preek te volgen, laat ze een passend beeld over de preek tekenen of als ze ouder zijn, geef hen een schrift waarin ze de verhalen, Bijbelteksten, plaatsen, personen of namen kunnen opschrijven die tijdens de preek genoemd worden.

De sabbatmiddag

Praktische tips voor het middageten:

- Dek de tafel feestelijk of arrangeer het eten van tevoren smaakvol op de borden;
- Laat de kinderen meehelpen met tafeldekken en het klaar zetten van het eten;
- Laat het eten eenvoudig zijn, maar wel mooi voor het oog, gezond en smaakvol;
- Tijdens het eten kan het gesprek gaan over de preek en wat de kinderen geleerd hebben in de sabbatschool;
- Praat nooit negatief over de dienst, gemeenteleden of de predikant;
- Nodig gasten uit.

Praktische Tips voor de sabbatmiddag:

“De Sabbatschool en de dienst daarna maken slechts een deel van de sabbat uit. Wat voor het gezin overblijft kan tot de meest geheiligde en kostelijkste ogenblikken van al de Sabbaturen gemaakt worden. –Uit de Schatkamer der Getuigenissen, deel 3, blz. 21.

God wil dat de sabbat een heilige en bijzondere dag is. Een dag waar het hele gezin naar uit kijkt. Het is belangrijk om deze dag gezamenlijk met de kinderen door te brengen, zodat ze niet aan zichzelf zijn overgelaten. Als de kinderen op sabbat aan zichzelf worden overgelaten, beginnen zij te spelen zoals op alle andere dagen in de week en is de sabbat geen bijzondere dag meer voor hen.

“Lees van tijd tot tijd met hen de Bijbelse geschiedenis. Stel vragen betreffende hetgeen zij hebben geleerd in de Sabbatschool en bestudeer met hen de nieuwe Sabbatschoolles.” –Uit de Schatkamer der Getuigenissen, deel 3, blz. 22.

“Bij mooi weer kunnen de ouders met hun kinderen gaan wandelen door velden en bossen. Vertel hun te midden van de schone natuur de reden van de instelling van de sabbat. Geef hun

een beeld van Gods grote scheppingswerk.” –Uit de Schatkamer der Getuigenissen, deel 3, blz. 21.

Ieder kind is anders en heeft zijn eigen behoeften en zijn eigen ontwikkeling. Het is belangrijk om Bijbelverhalen af te stemmen op de ontwikkeling van het kind. Hoe jonger het kind is, hoe korter en eenvoudiger het Bijbelverhaal verteld moet worden.

Een richtlijn en voorbeeld zou kunnen zijn:

- Kinderen van 0-2 jaar: twee tot drie minuten - verhalen van Noach, Mozes als baby, Jezus als baby, de Schepping (niets wat het kind bang kan maken);
- Kinderen van 3-5 jaar: drie tot vijf minuten - verhaal van Samuël, David als kind, Goliath, de Schepping, Jezus als kind;
- Kinderen van 6-9 jaar: vijf minuten en langer - verhalen over de wolkkolom, de doortocht door de Rode Zee, Jona, wonderen uit het Oude en Nieuwe Testament;
- Kinderen van 10-12 jaar: vijf minuten en langer - verhalen over David en Goliath, Daniël in de leeuwenkuil, Gideon, Simson, Nebukadnezar.

Voorbeeldspelen voor binnen op sabbatmiddag:

Bijbel opslaan

Voor wie: kinderen vanaf circa zeven jaar

Wat heb je nodig: iedereen heeft dezelfde bijbeluitgave nodig.

Alle deelnemers hebben een bijbel in de hand. Een persoon staat voor de groep en noemt een Bijbeltekst: bijvoorbeeld: Éxodus 1:1

De eerste van de deelnemers die de tekst gevonden heeft staat op en leest hem luid en duidelijk voor. Hij krijgt hiervoor een punt. Wie als eerste vijf punten heeft mag degene zijn die de nieuwe Bijbeltekst roept. Hij wisselt dan met degene die voor eerst voor de groep stond. Dit spel helpt om alle Bijbelboeken te leren kennen en te vinden.

Personen raden

Voor wie: kinderen vanaf circa zeven jaar (en volwassenen)

Wat is nodig: Bijbel, plakband, papierenkronen per kind om briefje op te plakken, briefjes, pennen.

De deelnemers zitten in een kring. Ieder kind schrijft zonder dat iemand het ziet op een briefje een naam van een persoon uit de bijbel. Dit briefje wordt bij de buurman op de papierenkroon

geplakt zodat het voor iedereen zichtbaar is. Degene bij wie het briefje wordt opgeplakt mag niet weten wat op het briefje staat.

Nu mag een kind beginnen met raden 'welke persoon hij/zij is'. De andere kinderen mogen alleen met 'ja' of 'nee' antwoorden. Is een antwoord 'nee' gaat de beurt over naar het volgende kind ernaast. Gespeeld wordt totdat alle personen geraden zijn.

(Vragen kunnen zijn: ben ik een man? Ben ik getrouwd? ...)

Voorbeeldspelen voor buiten op sabbatmiddag:

Bijbeltekst zoeken

Voor wie: kinderen vanaf circa zeven jaar

Wat is nodig: Bijbelteksten, papier, pennen

Vorbereiding: de Bijbelteksten worden op kleine briefjes geschreven en in de tuin verstopt (dit kan ook tijdens een wandeling gebeuren). In de Bijbelteksten ontbreekt een bepaald woord, dit woord moet geraden worden. De voorbereider van het spel bedenkt van tevoren een zin met alle te raden worden.

De kinderen zoeken de briefjes en schrijven het gezochte woord op. Als alle briefjes gevonden zijn en de gezochte/geraden woorden opgeschreven zijn, sorteren de kinderen deze woorden en ontstaat hieruit een bijzondere zin.

Schatten zoeken in de natuur

Voor wie: kinderen vanaf circa vier jaar

Wat is nodig: lijsten, plakkertjes (of pen), zakjes

Vorbereiding: maken van lijsten

Ieder kind krijgt een lijst waarop bepaalde dingen uit de natuur staan, die ze op de weg tegenkomen of moeten zoeken (voorbeelden: een veer, iets wat glad is, iets wat rood is, iets uit een verhaal van het oude testament, iets uit een gelijkenis, iets dat aan Gods liefde herinnert, drie soorten gras, hond, eekhoortje etc.)

Kan een kind nog niet lezen, dan maak je een lijst met tekeningen.

Voor ieder kind neem je stickers mee voor alle dingen die op de lijsten voorkomen. Iedere keer, als een kind iets van de lijst heeft gevonden, krijgt het een sticker of zet je een vinkje achter het gevonden voorwerp, ding of dier.

Bij oudere kinderen kan de opdracht moeilijker gemaakt worden door ze bijvoorbeeld de naam van de vogels, bloemen of bomen te laten noemen.

Het sabbatslot

"Laat bij het ondergaan der zon de stem des gebeds en het loflied het einde van de geheiligde uren kenmerken en vraag Gods tegenwoordigheid bij de zorgen van de nieuwe werkweek." – *Uit de Schatkamer der Getuigenissen*, deel 3, blz. 22.

Praktische tips voor het sabbatslot:

- Zing samen liederen;
- De kinderen kunnen het zingen met instrumenten begeleiden;
- Luister of zing voor ieder sabbatslot hetzelfde lied;
- Kies een bijbelverhaal naar de leeftijd van de kinderen;
- Kies een Psalm; iedere aanwezige mag uit deze Psalm een tekst voorlezen;
- Bid samen, dank God voor de mooie ervaringen aan deze sabbat;
- Geef elkaar een hand en wens elkaar een gezegende week;
- Begin na het sluiten van de sabbat alvast met de planning van de volgende sabbat.

Beste lezer, ik wens je Gods rijke zegen en veel gezegende, harmonische sabbatten tot Gods eer en dat de sabbat voor jou en je gezin een bijzondere, gezegende dag mag zijn.

AMEN

TIJD OM TE *waken & bidden*

Door: Henry Dering

*“En het einde aller dingen is nabij; zijt dan nuchter,
en waakt in de gebeden.”*

1 Petrus 4:7

De grote wijzer op de klok van God nadert snel het middernachtelijk uur. Met een overweldigende snelheid naderen de bewoners van de aarde hun definitieve eindbestemming. Het profetische tijdschema kondigt met verbazingwekkende nauwkeurigheid het einde van de wereld aan. Dit betekent dat Jezus Christus binnenkort voor de tweede keer zal terugkeren om Zijn kinderen te redden en de goddelozen te vernietigen.

Echter, voor Jezus' wederkomst, zendt God in Zijn grote liefde waarschuwingen, zodat mensen zich mogen voorbereiden op de grootste gebeurtenis die nog moet komen. Eén van deze waarschuwingen staat in 1 Petrus. 4: 7 (SV1977): "En het einde aller dingen is nabij; zijt dan nuchteren, en waakt in de gebeden."

Een eenzame man die de hele nacht reisde op een rotsachtige berghelling raakte uitgeput en kwam oog in oog te staan met de dood. De weg achter hem was te gevaarlijk om terug te keren in de duisternis. De weg voor hem werd geblokkeerd door een groot rotsblok dat hij niet opzij durfde te duwen. Het enige wat hij kon doen, was wachten tot de ochtend. Zijn rustplaats was een steile, gevaarlijke helling. Slechts een enkele onzorgvuldige handeling zou zijn einde kunnen betekenen. Hij wist dat hij waakzaam zou moeten zijn, anders zou hij uitglijden en de dood in worden geslingerd naar het dal beneden.

In deze nacht van zonde, vindt de christen zichzelf in een situatie vergelijkbaar met die van de eenzame reiziger. Hij kan niet achteruit gaan, maar moet geduldig wachten en alert zijn tot het aanbreken van de dag. Het bewustzijn van zijn precaire positie motiveert de christen om te ZIEN, zodat de vijand hem niet in zijn slaap kan vernietigen. Het gevaar om misleid te worden zou heel concreet voor ogen moeten staan. De duivel heeft veel manieren en methoden waarmee hij ons op een dwaalspoor probeert te leiden.

Ik heb een religieuze krant voor me, gedrukt door één van de vele adventistische splintergroepen. De krant staat vol met ongelooflijke leerstellingen. De krant gebruikt de Geest van Profetie om de lezer uit te nodigen om 'nieuw licht' te accepteren. Zo wordt de exacte dag, maand en het jaar wanneer het oordeel van de levenden zou moeten beginnen gegeven, evenals het tijdstip van Jezus wederkomst. Is deze misleiding niet in strijd met de uitdrukkelijke leer van de Bijbel? Onthoud de profetie van Christus "Doch van dien dag en die ure weet niemand, ook niet de engelen der hemelen, dan Mijn Vader alleen. ... Waakt dan; want gij weet niet, in welke ure uw Heere komen zal." Matthéüs 24:36, 42 (SV1977). Omdat wij de exacte tijd niet weten, geeft God ons de plechtige waarschuwing om te blijven waken.

Smoesjes om niet te waken

Er is een klasse van mensen over wie Christus als volgt sprak: "Maar als die slechte dienaar in zijn hart zou zeggen: Mijn heer blijft nog lang weg, en zou beginnen zijn mededienaren te slaan en te eten en te drinken met de dronkaards, dan zal de heer van deze dienaar komen op een dag waarop hij hem niet verwacht en op een uur dat hij niet weet." Matthéüs 24:48-50.

Voor Jezus' wederkomst, zendt God in Zijn grote liefde waarschuwingen, zodat mensen zich mogen voorbereiden op de grootste gebeurtenis die nog moet komen.

"De slechte slaaf zegt in zijn hart: 'Mijn heer blijft uit.' Hij zegt niet dat Christus niet zal komen. Hij spot niet [met] de gedachte aan Zijn wederkomst. Maar in zijn hart en door zijn daden zegt hij dat de komst van de Heer is uitgesteld. Uit de gedachten van anderen verbant hij de overtuiging dat de Heer spoedig zal komen. Zijn invloed brengt anderen ertoe aanmatigend en zorgeloos uit te stellen. Zij worden gestijfd in hun wereldsgezindheid en bedwelmeling. Aardse hartstochten en verdorven gedachten nemen het verstand in beslag." –Jezus de Wens der Eeuwen, blz. 527, 528.

Er zijn veel Christenen die een intellectuele kennis van de Schrift hebben, en zelfs belijden te geloven in de wederkomst van Christus, maar God niet persoonlijk kennen. Daarom houden zij van de wereld, en niet van Jezus als hun Verlosser. Misschien zijn zij zelfs leden van Gods gemeente en nemen zij actief deel aan de sabbatschool en aan andere zendingsinspanningen. Ondanks de oppervlakkige betrokkenheid bij de gemeenteactiviteiten, zegt deze aanbieder misschien: 'Kom niet te vroeg terug, Jezus. Ik geniet van deze wereld. Ik wil nog steeds mijn opleiding afmaken, trouwen en nog wat lol hebben voordat ik met pensioen ga. Alstublieft, Heer, onderbreek mijn plannen voor de toekomst niet. Ik heb geen tijd om mij volledig aan u over te geven. Ik heb belangrijke dingen nu te doen dan te zien en te bidden.' Dit is de houding van een egocentrische, zondeminnend persoon.

Overweeg deze belangrijke woorden voor het heden: "Heb de wereld niet lief en ook niet wat in de wereld is. Als iemand de wereld liefheeft, is de liefde van de Vader niet in hem. Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij met haar begeerte; maar wie

Omdat wij aan de grenzen van de hemelse Kanaän staan, is onze verantwoordelijkheid vandaag om onszelf kritisch te bekijken, in plaats van onze medegelovigen in de gemeente.

de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid.”¹ Johannes 2:15-17. “Wie dan nu een vriend van de wereld wil zijn, wordt als een vijand van God aangemerkt.” Jakobus 4:4.

“De dag van God zal komen als een strik over allen die op aarde wonen, die van deze wereld hun tehuis maken.” –*Jezus de Wens der Eeuwen*, blz. 528.

Waar we niet naar moeten kijken

Een van de gemakkelijkste dingen voor ons om te doen is om naar anderen te kijken en te vergeten om naar onszelf te kijken.¹ Als we kijken naar de fouten van anderen, hun zwakheden en de vele onvolkomenheden in hun karakter, hebben we de neiging onszelf met hen te vergelijken en is de kans groot dat we onszelf opheffen, kritisch en veroordelend worden. Hier is een geïnspireerde uitspraak over dit onderwerp: „ Zo verklaren mensen die anderen veroordelen of bekritisieren zichzelf schuldig, omdat ze dezelfde dingen doen. Door anderen te veroordelen veroordelen zij zichzelf, en God verklaart dat dit vonnis rechtvaardig is. Hij accepteert hun eigen vonnis tegen zichzelf.” –*Thoughts from the Mount of Blessing*, blz. 124.

Waar we wel naar moeten kijken

Omdat wij aan de grenzen van de hemelse Kanaän staan, is onze verantwoordelijkheid vandaag om onszelf kritisch te bekijken, in plaats van onze medegelovigen in de gemeente. Wij kunnen het ons gewoon niet veroorloven om kritisch te zijn. Laten wij kritischer zijn naar onszelf en verdraagzamer naar anderen. In de New International Version staat in 1 Timothéüs 4: 16 “Let goed op je leven.” Dit betekent dat we onze geestelijke levens moeten onderzoeken in het licht van de Tien Geboden. Ik weet zeker dat u er zich bewust van bent dat we alleen onze karakters mee kunnen nemen naar de hemel. Als dat zo is, dan moeten wij bijzondere aandacht besteden aan de ontwikkeling van ons karakter naar het voorbeeld van Christus. In het boek ‘Eerste Geschriften’ op bladzijde 77 worden wij op een hoger doel gericht: “ik zag, dat niemand deel kan hebben aan de ‘verkoeling’ tenzij hij eerst de overwinning behaald heeft over iedere lievelingszonde, over hoogmoed, liefde tot de wereld, en over ieder verkeerd woord en iedere verkeerde daad.”

Deze plechtige gedachte zet ons ertoe om na te denken over elk aspect van ons leven. Zonder twijfel moeten wij op onze woorden passen die wij zo vrijuit spreken. Als dit is gebeurt, zouden

¹ In de Nederlandse vertaling gaat hier helaas een woordspel verloren. Het Engelse werkwoord ‘to watch’ betekent zowel “naar iets/iemand kijken” als “waken”. De auteur maakt met dit woordspel duidelijk dat we door naar anderen te kijken, niet goed waken.

ruzies in gezinnen en de gemeente eindigen; hartzeer, verdriet en misverstanden zouden tot het verleden behoren. Laten wij zien, want "dood en leven zijn in de macht van de tong..." Spreuken 18:21.

Een ander gebied waar we onze aandacht op moeten richten is onze gezondheid. De mens eet en drinkt tot zijn eigen eer, waardoor hij zijn buik tot een god maakt. Zijn ongeheiligde eetlust wordt elke dag verheerlijkt en aanbeden. Vaak gaan de aanbidders zo ver om een veelvraat te worden. Gulzigheid is een verdraaiing van een natuurlijke, door God gegeven eetlust of prikkel. Wanneer een normale honger hebzuchtig wordt verlegd in abnormaliteit, zodat deze het lichaam schaadt en de geest afstompt, wordt het zonde.

Bent u ooit de controle over uw eetlust kwijtgeraakt door te veel te eten, zelfs met voedsaam voedsel? En was het dan moeilijk om wakker te blijven tijdens de sabbatdienst? Natuurlijk, gulzigheid is niet alleen de zonde van teveel eten. Het kan de zonde zijn van drinken, ook van te laat opblijven, de benodigde slaap te verliezen aan ambitie of hebzucht. Gulzigheid kan ook voorkomen bij gehuwde paren die niet de benodigde zelfbeheersing hebben in hun relatie met elkaar.

Christenen, vooral adventisten die zich zorgen maken over hun gezondheid, maar een probleem hebben om naar het bestaande licht te leven: waak en bid ook om goddelijke hulp!

Er zijn echter anderen, die hun hunkering naar voedsel kunnen beheersen, maar niet letten op hun persoonlijke verschijning. Zij volgen de dwaze, ijdele en belachelijke modes van de wereld. Misschien is hun opzichtige, egocentrische kleding een 'dekmantel' voor hun leegte en gebrek aan vrede.

Heeft u weleens in spiegel gekeken en u afgevraagd: 'Zou Jezus mijn kleren goedkeuren als ik de kerk binnenloop, naar het meer ga of aan het werk ga?' Denk eraan: Jezus kijkt naar ons, terwijl

het onderzoekend oordeel bezig is. Naast dit feit zal Hij spoedig verschijnen met de wolken van de hemel om ons met onsterfelijkheid te bekleden. En voordat deze spectaculaire gebeurtenis plaatsvindt, worden wij gewaarschuwd door de tekenen des tijds om klaar te zijn.

Elke ramp, aardbeving, oorlog, ongeluk en gepleegde misdaad klopt aan de deur van deze gedoemde planeet om ons iets te vertellen.

Tijdens de eerste eeuw was de Italiaanse stad Pompeji een bloeiende badplaats van het Romeinse rijk. Het bevond zich ongeveer 10 kilometer ten zuiden van de Vesuvius en besloeg een oppervlakte van ongeveer honderd zestig hectare. Deze stad van rijkdom, plezier en immoraliteit had een bevolking van 20.000 mensen. Op 24 augustus 79 na Chr. was het leven bezig zoals gewoonlijk. Huisvrouwen bereidden het ontbijt voor hun gezinnen – het brood lag in

Christenen, vooral adventisten die zich zorgen maken over hun gezondheid, maar een probleem hebben om naar het bestaande licht te leven: waak en bid ook om goddelijke hulp

de oven, eieren stonden op het fornuis, mannen gingen aan het werk, kinderen speelden in de straten en de winkels waren geopend. Op die dag merkte niemand iets buitengewoons op over de 1.300 meter hoge berg.

Om één uur s'middags werd de stad geschokt door een gewelddadige aardbeving. De Vesuvius barstte uit met het geluid van een donderslag. De eerste explosie spuwde dodelijk gas uit de krater en as en rook die hoog in de lucht rezen. De mensen waren doodsbang: duizenden vluchtten meteen naar de zee en bleven doorgaan tot ze buiten levensgevaar waren. Helaas waren

er sommigen die de explosie negeerden en achterbleven. Velen vertraagden bij het verlaten van de gedoemde stad. Sommigen bleven om hun kostbaarheden te begraven, terwijl anderen hun bezittingen laadden op kleine karren. Terwijl ze hun overladen karren duwden, kwamen de mensen samen voor de smalle stadspoorten die voor een vreselijke file zorgden. Op dat moment stuurde de kwade berg haar dodelijke gassen en vulkanische as over de stad en de doodsbanen mensen kwamen om. Het waren meestal de rijken die weigerden om hun kostbare huizen en bezittingen achter te laten, in de hoop dat het gevaar voorbij zou gaan na de eerste explosie. Van de 20.000 inwoners van Pompeji, kwamen 16.000 mensen om onder het tienmeter hoge vulkanisch puin – 80% van de bevolking. Zo werd deze bloeiende stad van plezier en handel een enorme begraafplaats.

Wij moeten niet vasthouden aan overbeladen karren, ten koste van de eeuwige redding.

Welke lessen kunnen we leren van deze vreselijke tragedie? Om te beginnen mogen onze bezittingen ons niet hinderen als wij reizen naar ons toevluchtsoord, het hemelse koninkrijk. Wij moeten niet vasthouden aan overbeladen karren, ten koste van de eeuwige redding.

Ik heb eens een verhaal gehoord over een vrouw die geen afscheid kon nemen van een bagagestuk aan boord van de zinkende Titanic. Toen het luxe schip op het punt stond te zinken, werd ze meerdere keren opgeroepen om te springen in de overgebleven reddingsboot, mits ze haar bagage achterliet. Zij weigerde de laatste uitnodiging en kwam om in de ijskoude wateren van de Atlantische Oceaan. Zij stierf liever dan haar kostbare koffer op te geven waarin geld, edelstenen en andere kostbaarheden zaten. Hoe tragisch is het dat voor veel mensen materiële zaken belangrijker zijn dan het leven zelf, zelfs het eeuwige leven. "Hij [satan] zal alles zo leiden dat we overal op onze weg hindernissen tegenkomen. Hij zal ons vastketenen aan onze aardse bezittingen. Hij zal ons zware lasten opleggen, zodat we volledig in beslag worden genomen door de zorgen van dit leven waardoor de dag der beproeving ons als een dief overvalt." *De grote strijd*, blz. 578.

Een andere les die wij kunnen trekken uit de geschiedenis van Pompeji is dat na de eerste explosie van de Vesuvius, er mensen waren die vertraagd de stad verlieten. Het was deze vertraging die hun het leven heeft gekost. Zij waren slachtoffers van de verlamming van uitstelgedrag, een spirituele ziekte die iemands houding en oordeelsvorming beïnvloedt.

De Bijbel noemt verschillende voorbeelden van mensen die telanguitstelden. Bijvoorbeeld Paulus' getuigenis tegenover de Romeinse stadhouder Felix: "En toen hij sprak over rechtvaardigheid, zelfbeheersing en over het toekomstige oordeel, werd Felix zeer bevreesd en antwoordde: Nu kunt u gaan; wanneer ik gelegenheid heb, zal ik u weer laten halen." Handelingen 24:25. Hoewel Felix diep onder de indruk was, beëindigde hij het gesprek abrupt met de voor hem noodlottige woorden: "wanneer ik gelegenheid heb, zal ik u weer laten halen." Een ander voorbeeld van de verlamming van uitstelgedrag is te vinden in Handelingen hoofdstuk 26. Paulus deed daar een beroep op een Romeinse functionaris genaamd Agrippa, over de waarheid wiens antwoord was: "Je haalt me bijna over om een Christen te worden." Maar 'bijna gered' betekent geheel verloren. Hij stelde ook uit, en er is geen verslag dat Felix of Agrippa zich later ooit tot de Heer hebben bekeerd. Hoewel zij overtuigd waren, verwierpen zij uiteindelijk het aanbod van verlossing.

De stad Pompeji is een voorbeeld en een verrassende en duidelijke les voor degenen die in de laatste generatie wonen van de geschiedenis van de aarde. De berg Vesuvius barstte uit toen de mensen totaal onvoorbereid waren op de catastrofe. De plotselinge en gewelddadige explosies kwamen op een tijd dat de mensen er geen dreiging van gevaar van de vulkaan hadden voorzien. Gedurende zestien jaar voor de uitbarsting, zagen de bewoners van de stad de Vesuvius zijn rook en dampen uitblazen. Het was een constant teken en waarschuwing voor gevaar. Dit is erg vergelijkbaar met wat er zal gebeuren vlak voordat Jezus terugkeert. De goddelozen zullen de waarschuwingsrook zien door de tekenen van de tijd, maar zullen dit negeren. Zij zullen doorgaan met het overtreden van de Tien Geboden totdat de laatste uitbarsting alle beschaving zal beëindigen.

Jezus zegt tegen alle leden van Zijn gemeente: "Maar die dag en dat moment is aan niemand bekend, ook aan de engelen in de hemel niet, ook aan de Zoon niet, maar alleen aan de Vader.

Let op: waak en bid, want u weet niet wanneer het de tijd is." Markus 13: 32-33 "Weest ook u daarom bereid, want op een uur waarop u het niet zou denken, zal de Zoon des mensen komen." Matthéüs 24:44.

De plotselinge en onverwachte verwoesting die Pompeji overkwam, geeft ons een idee hoe het zal zijn aan het einde van de wereld. Mensen zullen zoals gewoonlijk hun leven en zaken voortzetten.

"De mensen eten en drinken, planten en bouwen, huwen en geven ten huwelijk. Handelaars kopen en verkopen nog steeds. De mensen verduwen elkaar en strijden om de hoogste plaatsen. Liefhebbers van genot vullen de theaters, de wedrennen, de speelholen. [...] Terwijl de spotter die de waarheid verwerpt, aanmatigend wordt; terwijl de dagelijkse gang van zaken om allerlei manieren geld te verdienen voortgaat zonder met beginselen rekening te houden; terwijl de onderzoeker ijverig alle mogelijke kennis vergaart, behalve kennis van de Bijbel, komt Jezus als een dief." –*Jezus de Wens der Eeuwen*, blz. 529, 528.

Voordat Jezus komt, zullen de slijterijen, casino's, theaters en nachtclubs het erg druk

hebben. In miljoenen huizen zijn de radio- en televisietoestellen afgestemd op de gebruikelijke programma's van geweld, immoraliteit en dwaasheid. Het is aan het einde van de tijd van moeite dat de goddelozen zullen worden onderbroken in hun zelfzuchtige plannen. Er zal vanuit de ruimte een kleine zwarte wolk verschijnen, ongeveer half zo groot als een mensenhand. Het zal komen vanuit de richting van het sterrenbeeld Orion. Op dat moment zullen de doodsbanige mensen bidden tot de wankelende bergen en rotsen. "... Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem Die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam." Openbaring 6:16. Zij zullen een wolk van engelen zien die Jezus als overwinnaar begeleidt. Zij zullen een schuilplek zoeken, maar het zal te laat zijn. In dat uur zal er geen gelegenheid zijn tot bekering. Het is de dag van de Heer, het moment waarop iedereen zijn rechtvaardig loon ontvangt. Daarom zegt Jezus tegen ons: "Waak dan te allen tijde en bid dat u waardig geacht zult worden om al die dingen die gebeuren zullen, te ontvluchten, en om te kunnen bestaan voor de Zoon des mensen." Lukas 21:36.

AMEN

WAAROM BEN IK EEN vegetariër?

Door: I. Suarez

Anatomische en fysiologische argumenten

Van mond tot anus getuigt de hele menselijke anatomie en fysiologie ervan dat wij herbivoren en geen omnivoren of carnivoren zijn. Carnivoren en omnivoren eten vlees. Herbivoren zijn vegetariërs. Zoals mijn oom, een gepensioneerd dierenarts, me eens zei: "Als we fysiologisch gemaakt waren om vlees te eten, dan zou het rauw moeten zijn." Toch is het eten van rauw vlees een vreselijk gevaar voor de voedselveiligheid, gelet op de door bacteriën veroorzaakte en via voedsel overgedragen ziekten.

Als u een bezoek brengt aan een Natuurhistorisch Museum, zult u zien dat de dinosauriërs werden verdeeld in herbivoren - planteneters - en carnivoren - vleeseters. Beginnend met hun gebit, zijn de verschillen duidelijk en nauwkeurig. Kijk eens naar de volgende vergelijkingstabel:

Zoals de tabel illustreert, is de anatomie en fysiologie van de mens een bewijs dat ons dieet vegetarisch of plantaardig moet zijn. Het voeren van vlees aan ons lichaam, kan ziekte veroorzaken omdat onze lichaamsbouw niet is goed is ingericht om rottend vleesvoedsel te verteren.

De volgende keer dat u naar de mond van uw kat of hond kijkt, let dan goed op hun tanden en als u naar het gebit van een koe, een paard of een hert kijkt, vergelijkt u dat dan met uw eigen gebit. U zult merken dat onze tanden er net zo uitzien als die van een koe of een paard en niet als die van een leeuw of een tijger.

Nog niet zo lang geleden was er een vreselijke angst in Europa omdat bij koeien de gekkekoeienziekte werd vastgesteld¹. Na grondig onderzoek werd geconcludeerd dat de gekkekoeien-

CNN & Reuters, 'The Spread of Mad Cow Disease', <http://edition.cnn.com/2003/HEALTH/12/23/madcow.chronology.reut>, 23-12-2003.

- Boviene Spongiforme Encefalopathie (BSE) - het resultaat was van het voeren van vlees aan koeien. Prionen - schadelijke eiwitten uit vlees - veroorzaken onherstelbare schade aan de hersenen van runderen, die vervolgens op mensen kunnen worden overgedragen door het eten

van aangetaste dieren. In de natuur zal een koe nooit gaan vissen, noch zal zij een ander dier eten zoals een wolf. Het is een herbivoor. Het dieet van de koe veranderen door het vlees te voeren was een uitnodiging voor een ramp in het ecologisch systeem van onze planeet.

CARNIVOREN/OMNIVOREN	HERBIVOREN/VEGETARIËRS
Scherpe hoektanden om mee te steken en vast te houden	Botte rudimentaire hoektanden
Puntige kiezen om mee knippen	Platte kiezen om mee te malen
Kleine snijtanden	Grote snijtanden
Verticale kaakbeweging	Horizontale en verticale kaakbeweging
Kort darmkanaal – 3 keer de lengte van het torso	Lang darmkanaal – 12 keer de lengte van het torso
Glad spijsverteringskanaal	Geconvolveerd (geplooid) spijsverteringskanaal
Zuur speeksel	Basisch speeksel
Erg lage zuurgraad in de maag (erg zuur)	Minder lage zuurgraad in de maag (minder zuur)
Zure urine	Minder zure tot enigszins basische urine
Gekartelde tanden	Bladvormige tanden
Scherpe en puntvormige tanden	Platte en rechthoekige tanden
Grote gaten tussen de tanden	Geen scheiding tussen tanden
Onregelmatige en variërende grootte van de tanden	Regelmatige en gelijkmatige grootte van tanden
Lichaamswarmte voornamelijk gereguleerd via ademhaling	Lichaamswarmte voornamelijk gereguleerd door transpiratie via de poriën
Afvalstoffen worden voornamelijk via de urine afgevoerd	Afvalstoffen worden afgevoerd via urine, uitwerpselen en poriën
Drinkt door op te likken	Drinkt door op te zuigen

Ecologische en milieuargumenten

In de Oudheid geloofde men dat de aarde eigenlijk een levend organisme was, Gaia genaamd. Zij moest worden gerespecteerd en beschermd. De Indianen leerden dat het land niet van de mens is, maar dat de mens bij het land hoort. Zij waren ontzet toen blanke kwam en hij hun rivieren vervuilde, hun bizonen afslachtte, hun bomen omhakten, hun heuvels opbliezen met dynamiet, hun lucht verontreinigden en hun akkers verbrandden. Met de komst van de industriële revolutie, en nu met de biotechnologische revolutie voor de deur, spelen sommige wetenschappers voor halfgod.

Zij proberen de natuurlijke orde van de genetische samenstelling te veranderen. In naam van de vooruitgang worden genen van de ene soort en orde naar de andere overgebracht. Nieuwe genetisch gemodificeerde planten worden gepatenteerd en beschermd door Amerikaanse en internationale rechtbanken. Dit avontuur in het onbekende zal wellicht grotere gevolgen hebben dan het broeikaseffect dat in de kranten wordt beschreven.

In Amerika zijn de huidige boerderijen fabrieksboerderijen aan het worden. Dieren worden in beperkte ruimten gehouden en geprogrammeerd om zich snel te ontwikkelen, door toediening van

antibiotica om infecties af te wenden en het geven van groeihormonen die het gewicht in de loop der tijd doen toenemen. Toch tast dit samenraapsel van vee het milieu aan. Het afvalwater van de slachthuizen en fabrieksboerderijen is een belangrijke bron van vervuiling van onze rivieren, beken en watervoorraden. De zoetwatervoorraden van ons land raken niet alleen vervuild, maar raken ook uitgeput. Staten stappen naar de rechter voor meer toegang tot drinkbaar water.

In hun boek *Population, Resources, and Environment* ontdekten Paul en Anne Ehrlich dat voor het verbouwen van een pond tarwe slechts 11 tot 27 liter water nodig is, terwijl voor de productie van een pond vlees 1100 tot 2700 liter water nodig is.

De Pew Commission on Industrial Farm Animal Production heeft de ecologische gevolgen en milieuproblemen als gevolg van de intensieve opsluiting van dieren en de snelheid van de vleesproductie in Amerika duidelijk in kaart gebracht: "Deze problemen omvatten het bijdragen aan de toename van het aantal antibioticaresistente bacteriën als gevolg van het overmatig gebruik van antibiotica; problemen met de luchtkwaliteit; de verontreiniging van rivieren, beken en kustwateren met geconcentreerd dierlijk afval; problemen met het welzijn van dieren..."²

Het afvalwater van deze dierfabrieken bevat antibiotica, hormonen, pesticiden en zware metalen.³ Om nog maar te zwijgen over de grote hoeveelheid water die wordt gebruikt voor de irrigatie van de veevoedergewassen en voor het schoonmaken van de vele gebouwen waar de dieren op onnatuurlijke wijze zijn ondergebracht.

De industriële productie van voedseldieren is een bedreiging geworden voor de volksgezondheid geworden. Het vervuult niet alleen het drinkwater, maar ook de lucht die wij inademen. Werknemers en omwonenden van dierenfabrieken lijden vaker en erger aan ademhalingsproblemen, waaronder astma.⁴ Depressie en andere klachten zijn ook terug te voeren op de verontreinigde lucht dit wordt uitgestoten door fabrieksboerderijen.⁵

Broeikasgassen, hoofdzakelijk methaan, koolstofdioxide en stikstofdioxide, worden geproduceerd uit de darmen van vee en deze worden nog verergerd door de afvalbassins die ontstaan rond fabrieksboerderijen.⁶

De gemiddelde „verhouding van energie uit fossiele brandstof die nodig is per eenheid voedselenergie is 3:1 voor alle Amerikaanse landbouwproducten samen." Echter, "voor industrieel geproduceerde vleesproducten, kan deze verhouding oplopen tot 35:1!"⁷

Ecologen hebben ecologische voetafdrukken ontwikkeld die meten hoe snel wij beperkte natuurlijke hulpbronnen verbruiken en afval produceren in vergelijking met hoe snel de natuur ons afval kan consumeren en nieuwe natuurlijke hulpbronnen kan genereren. De vee-industrie en de kippenboerderijen hebben een reeks rampzalige ecologische en milieueffecten veroorzaakt op „lokale en regionale water-, lucht- en bodemvoorraden".⁸

Volgens de Family Food Protection Act van 1995 (S.515), sectie 2: zijn „vlees en vleesvoedselproducten en pluimvee en pluimveeproducten, besmet met ziekteverwekkende bacteriën, [...] de voornaamste oorzaak van door voedsel overgedragen ziekten."

² Pew Commission on Industrial Farm Animal Production, *Putting Meat on the Table: Industrial Farm Animal Production in America*. Executive Summary, http://www.pcafapia.org/_images/PCIFAPSmry.pdf, 31-08-2009, blz. 3.

³ Ibid., blz. 22.

⁴ Ibid., blz. 5.

⁵ Ibid., blz. 7.

⁶ Ibid., blz. 9.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

In het wetsontwerp dat er aan voorafging, staat ook dat er in de Verenigde Staten jaarlijks tussen 6,5 en 80 miljoen ziektegevallen voorkomen. Simpel gezegd is de grootschalige vleesproductie een gevaar voor het milieu, het milieu en de volksgezondheid, niet alleen voor de planeet aarde, maar ook voor haar bewoners.

Geestelijke en religieuze argumenten

Tenslotte, ben ik vegetariër om geestelijke overwegingen. Ik geloof dat mensen niet alleen een lichaam en een verstand hebben, maar ook een geestelijke natuur. Vanaf de dageraad van de mensheid, heeft religie een rol gespeeld in elke voorbijgaande fase van het menselijk bestaan, van geboorte naar huwelijk en uiteindelijk de dood. Godsdienst maakt deel uit van de menselijke cyclus. De meeste Amerikanen geloven in God. Op hun geld staat "In God We Trust." De onafhankelijkheidsverklaring die is geschreven door de vaders van deze natie, sprak over een Schepper met een hoofdletter 'S'. Vooral voor hen die leven in de 'Biblebelt' – wil ik enkele Bijbelverzen samenvatten die vegetarische Christenen vaak citeren.

Vanaf het begin tot het einde zijn er veel pro-vegetarische verzen in de Bijbel te vinden. Mozes schreef op: "En God zei: Zie Ik geef u al het zaad dragende gewas dat op heel de aarde is, en alle bomen waaraan zaad dragende boomvruchten zijn; dat zal u tot voedsel dienen." (Genesis 1:29.) Vandaar dat Adam en Eva bij het ontstaan van de mensheid – toen zij in het paradijs van Eden leefden – vegetariërs waren. Vlees maakte geen deel uit van hun dieet, omdat er in het paradijs geen dood was.

Daniël, die als dienstknecht werd aangenomen om aan het hof van koning Nebukadnezar te dienen, hield er een vegetarische levensstijl op na, om zijn ziel niet te verontreinigen. "Daniël nu nam zich in zijn hart voor zich niet te besmetten met de gerechten van de koning of met de wijn die hij dronk. Daarom verzocht hij het hoofd van de hovelingen of hij zich niet zou hoeven te verontreinigen." (Daniël 1:8.) De Babylonische koning ontdekte later dat Daniël tien keer slimmer was dan niet alleen zijn vroegere leerlingen, maar ook slimmer dan zelfs de leden van de hofhouding

van de koning en de wetenschappers van die tijd. "De koning sprak met hen. Maar onder hen allen werd niemand gevonden als Daniël, Hananja, Misaël en Azarja. Zij traden in dienst van de koning. In alle zaken waar het aankomt op een wijs inzicht, waarover de koning hen ondervroeg, vond hij hen tienmaal beter dan alle magiërs en bezweerders die er in heel zijn koninkrijk waren." (Daniël 1:19-20.) Daarom was het verband tussen intelligentie en dieet welbekend naar Daniëls ervaring. Het vermijden van vlees en alcohol had een diepgaand geestelijk voordeel voor Daniël en zijn vrienden die een vegetarische levensstijl volgden.

De apostel Paulus maakt verschillende verwijzingen naar vegetarisme in zijn brieven aan de vroege christelijke gemeente. Hij schreef: "Het is goed geen vlees te eten, geen wijn te drinken en niets te doen waaraan uw broeder aanstoet neemt, waarover hij struikelt of waarin hij zwak is." (Romeinen 14:21.) Hij zinspeelde op de passage uit Genesis waar God zei dat het oorspronkelijke dieet zeer goed was voor de mensheid. Daarom verklaarde Paulus dat de onthouding van vlees en alcohol heilzaam zijn voor lichaam, geest en ziel. Paulus ging zelfs nog verder op deze weg. Op een bepaald moment verklaarde hij dat hij geen enkel vleesvoedsel zou eten zolang hij nog in leven was. "Daarom, indien de spijs mijn broeder ergert, zo zal ik in eeuwigheid geen vlees eten, opdat ik mijn broeder niet ergere." (1 Korinthe 8:13, SV1977.)

Als het goed is om geen vlees te eten, luister dan naar wat Jakobus schrijft in zijn brieven aan alle christenen: "Wie dan weet goed te doen, en het niet doet, voor hem is het zonde." (Jakobus 4:17.) Het is een zonde als je weet dat het eten van vlees schadelijk is voor je lichaam, maar je er toch voor kiest om het advies van de Bijbel te negeren.

Het laatste boek dat in de Bijbel voorkomt, staat bekend als de Openbaring van Jezus Christus. Hierin beschrijft Johannes het hiernamaals als een hersteld Eden, als een terugkeer naar het paradijs, als een eeuwige gelukzaligheid. "En God zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal er niet meer zijn; ook geen rouw, jammerklacht of moeite zal er meer zijn. Want de eerste dingen zijn voorbijgegaan." (Openbaring 21:4.)

Begrijp je wat dit vers betekent? Het betekent dat er in de hemel geen vlees te eten zal zijn, want vlees impliceert leed, tranen, verdriet, en dood. Niet alleen voor het geslachte dier, maar ook voor de mens die hem eet. Daarom zullen er geen slachthuizen, geen fabrieksboerderijen, geen honger, geen ziekte, geen dood meer zijn. Integendeel, er zal een rivier van leven zijn en een boom van leven, die twaalf soorten vruchten draagt. (Openbaring 22:1). De verlost en wijnen zullen boomgaarden planten en daarvan eten.

Jesaja kreeg een visioen over het toekomstige leven en hij schreef: „Want zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Aan de vorige dingen zal niet meer gedacht worden, ze zullen niet meer opkomen in het hart. Maar wees vrolijk en verheug u tot in eeuwigheid in wat Ik schep [...]. Geen stem van gewezen zal erin meer gehoord worden, of een stem van geschreeuw. Zij zullen huizen bouwen en erin wonen, zij zullen wijngaarden planten en van hun vrucht eten. In wat zij bouwen, zal geen ander wonen, van wat zij planten, zal geen ander eten. Want de dagen van Mijn volk zullen zijn als de dagen van een boom, en Mijn uitverkorenen zullen lang genieten van

het werk van hun handen. Zij zullen zich niet voor niets vermoeien of kinderen baren voor iets verschrikkelijks, want zij zijn het nageslacht van de gezegenden door de HEERE, en hun nakomelingen met hen. [...] Een wolf en een lammetje zullen gezamenlijk weiden, een leeuw zal stro eten als een rund, een slang – zijn voedsel zal stof zijn. Zij zullen geen kwaad doen en geen verderf aanrichten op heel Mijn heilige berg, zegt de HEERE.” (Jesaja 65:17-19, 21-23, 25.) Zelfs de gehele dierlijke schepping zal terugkeren naar herbivore dieet. De anatomie en fysiologie van carnivoren zal worden getransformeerd in die van geschapen herbivoren. Er zal geen pijn meer zijn voor dieren noch voor het verlorene ras. Voor eeuwig zal hun dieet zijn veranderd; vrede en liefde zullen heersen.

Als jij, net als ik, van plan bent om deel uit te maken van Gods nieuwe schepping en het hemelse Eden, waarom zou je dan niet vandaag al overstappen op een vegetarische levensstijl? Je lichaam, je geest, de kinderen die honger lijden, de dieren, de planeet, je anatomie, en je geestelijke natuur zullen je dankbaar zijn voor de wijze keuze.

AMEN

RECEPTEN

Door: Paola Rekker-Dineva

Bob - Bulgaarse witte bonensoep

Ingrediënten

500g witte bonen;
2 middelgrote uien;
4-5 teentjes knoflook;
2 grote wortelen;
1 pastinaak;
2-3 bleekselderijstengels or ¼ selder-
rijkop;
1 rode paprika;
100ml tomatensaus (passata);
Zout;
Paprikapoeder;
Munt.

Bereiding

1. De eerste stap is om de bonen voor te bereiden. Week de bonen ten minste vier uur, maar bij voorkeur een hele nacht, in koud water. Giet het water af waar de bonen in hebben geweekt en zet de bonen in vers water. Breng de bonen aan de kook. Zodra ze beginnen te koken, giet je ze weer af en ververs je het water. Deze stap is facultatief, maar het verkort de kooktijd en maakt de bonen beter verteerbaar. Na het verversen van het water breng je de bonen in de snelkookpan aan de kook. Voeg een stukje gember toe ter grootte van een duim. Ook dit helpt om de bonen beter verteerbaar te maken. Doe de deksel op de snelkookpan en kook de bonen op laag tot middelhoog vuur in ongeveer 40 minuten gaar. Voeg geen zout toe aan de bonen voordat ze gekookt worden, omdat dit de kooktijd verlengt.
2. Snipper de uien, wortelen, pastinaak en selderij en doe ze in een pan met een scheutje olijfolie en een snufje zout. Kook gedurende 5-7 minuten of tot ze lichtjes gaar zijn.
3. Voeg de gesauteerde groenten toe aan de bonen. Pers de knoflook in een knoflook pers en voeg dit samen met de passata, de munt en het paprikapoeder toe aan de bonen. Breng op smaak met zout. Laat de soep vervolgens ongeveer 20 minuten sudderen.
4. Optioneel: om de Bob romiger te maken, braadt je een of twee eetlepels bloem in een pan. Nadat je de bloem met wat water hebt verdund, voegt je dit toe aan de bonen en laat je het geheel een paar minuten sudderen. De bloem zal de Bob een geurig aroma geven en het extra smeuïg maken.

Framboos-kokostaart

Dit recept bestaat uit drie delen. Het is belangrijk dat u deze drie delen allemaal eerst goed doorleest voordat u aan de slag gaat.

1**BODEM****Ingrediënten**

200g geroosterde hazelnoten
2 rijpe bananen
1 appel
5 el agavesiroop
4 el cacao poeder
4 el chiazaden
Snufje zout

Bereiding

1. Als de hazelnoten niet geroosterd zijn, rooster ze dan in een pan of in de oven tot ze goudbruin en geurig zijn. Doe de hazelnoten vervolgens in een sterke mixer en mix ze tot een gladde massa. Als je mixer niet erg sterk is, kun je ook gemalen hazelnoten kopen en die roosteren.

2. Schil de appel en snijdt hem in kleine stukjes. Voeg de appel, de banaan, de agavesiroop en de cacao toe aan de hazelnoten in de mixer. Mix het geheel tot het glad is.

3. Optioneel: als u de bodem wat steviger wilt, kunt u een aantal eetlepels speltmeel toevoegen aan het beslag. Als u de bodem juist wat luchtiger wilt, kunt u een theelepel bakpoeder toevoegen.

4. Doe het mengsel in een kom, voeg de chiazaden toe en roer het samen. Laat het geheel voor tien minuten stijven.

5. Neem een springvorm en snijdt een vel bakpapier op maat voor de bodem. Verspreid het mengsel op het bakpapier in de gesloten springvorm.

6. Warm de oven voor op 200 graden Celsius. Zorg dat de oven in een stand staat waarin zowel de boven- als onderkant verhit wordt, maar dat er geen hete lucht door de oven circuleert (dus niet op de heteluchtstand). Als u alleen een heteluchtoven heeft, verwarm de oven dan voor op 180 graden Celsius.

7. Bak de bodem gedurende 15-20 minuten in de oven, totdat het goudbruin is. Neem de bodem vervolgens uit de oven en laat de bodem een aantal minuten afkoelen voordat u hem uit de springvorm neemt.

8. Neem de bodem uit de springvorm door hem om te draaien op een vlakke ondergrond. Leg de omgedraaide bodem nu weer terug op de springvorm.

2**KOKOSCRÈMELAAG****Ingrediënten**

200g Kokoscrème/santen
200g gepelde amandelen
6 el agavesiroop (of naar smaak)
6 el citroensap
3 el polenta (fijn)
Snufje zout
2,5 kopjes koudwater

Bereiding

1. Om de amandelen te pellen, kook je wat water en giet je het over de amandelen in een kom of pan. Laat ze ongeveer tien minuten weken en herhaal deze stap daarna nog een keer. Probeer de amandelen met je handen te pellen. De schil moet gemakkelijk loskomen als je tussen je handen wrijft. Als het nog steeds moeilijk is om de amandelen te pellen, kunt je ze ook een paar minuten koken.

2. Doe alle ingrediënten in een mixer en mix het geheel glad.

3. Doe het mengsel in een pan en kook het op middelste stand van uw kookplaat. Breng het mengsel meer op smaak met wat meer citroensap of agavesiroop als je dat wilt. Kook de crèmelaag gedurende een aantal minuten. Let op: de crèmelaag brand makkelijk aan, blijf dus continu roeren!

4. Giet het mengsel op de bodemlaag in de springvorm.

Ingrediënten

500g frambozen uit het diepvriesvak

2 kopjes (ongeveer 500 ml) water

200 g Kokoscrème/santen

Agavesiroop naar smaak

Snufje zout

2 afgestreken theelepels agar-agar

Bereiding

1. Haal de bevroren frambozen uit de vriezer voordat je de hazelnootbodem gaat maken, zodat ze de tijd hebben om te ontdooien.

2. Doe de frambozen in een pan samen met het water en de kokosboter. Breng ze aan de kook.

3. Voeg een snufje zout toe en wat agavesiroop naar eigen smaak.

4. Meng de agar-agar met een beetje koud water voordat je het in de pan doet. Doe het daarna bij het mengsel in de pan. Kook het geheel voor een paar minuten.

5. Giet de frambozenlaag over de kokoscrème in de bakvorm. Let op: laat het mengsel niet afkoelen voordat je het in de bakvorm giet!

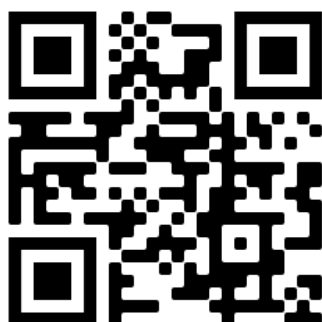
6. Laat de taart een paar uur afkoelen op kamertemperatuur. Zet hem daarna een nacht in de koelkast, om er de volgende dag heerlijk van te kunnen genieten!

Wil je op de hoogte blijven van onze gebeurtenissen?

Volg ons op onze
sociale-media kanalen

ZDA REFORMATIE

De SABBATwachter Colofon

Uitgever:

Gemeente van Zevende Dags Adventisten Reformatiebeweging, Nederlandse veld

Middachterlaan 2

6955 JC Ellecom

Nederland

Tel. 0313-416222

E-mail: Rehoboth@ZDAreformatie.org

Internet: www.ZDAreformatie.org

Kopij: *Kopij en tips zijn welkom. De redactie behoudt zich echter het recht voor om bepaalde kopij te weigeren, artikels in te korten of te wijzigen. Hierbij zal echter de grootst mogelijk zorg in acht genomen worden, opdat de essentie en de inhoud niet geschaad wordt.*

Kopij kan worden gestuurd naar Rehoboth@ZDAreformatie.org.

Abonnement: *In de loop van november is er een bestelformulier beschikbaar waarop*

u kunt aangeven dat u het komende jaar de Sabbatwachter (in gedrukte vorm) als abonnement wilt

ontvangen. Een jaarabonnement van twee nummers kost €8,75 (2021).

U ontvangt dan een factuur. Indien u geen gebruik heeft kunnen maken van het bestelformulier, kunt u het abonnementsgeld overmaken naar:

NL 08 INGB 0000 54 43 37

t.n.v. 'Gemeente van Zevende Dags Adventisten Ref. Ned'

o.v.v. 'abonnement Sabbatwachter'

De Sabbatwachter kan echter ook (los) per nummer worden besteld of digitaal in PDF-formaat worden gedownload vanaf de website: www.ZDAreformatie.org.

Overname van artikelen met bronvermelding is toegestaan.

*“Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast
zijn, en Ik zal u rust geven.”*

MATTHÉÛS 11:28

GEMEENTE VAN ZEVENDE DAGS ADVENTISTEN REFORMATIEBEWEGING

Nederlands veld

Middachterlaan 2, 6955 JC Ellecom

Nederland Tel. 0313-416222

E-Mail: Rehoboth@ZDAreformatie.org